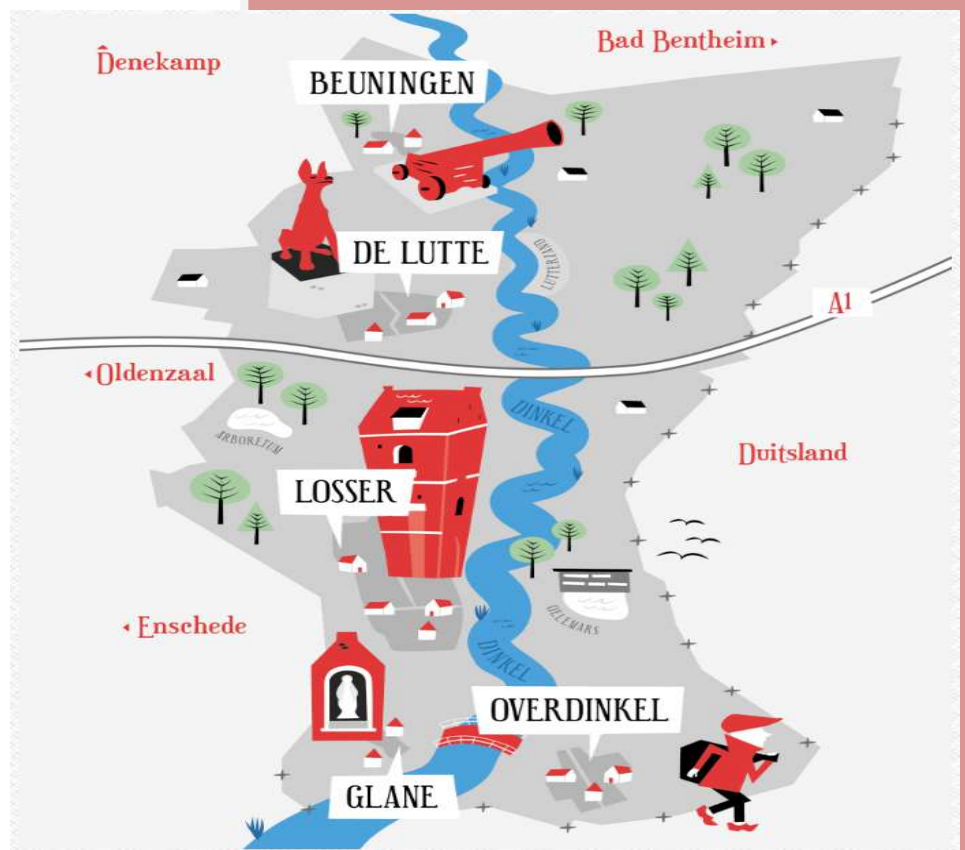

Voorjaarsnota gemeente Losser 2020 - 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	4
2. Geactualiseerd financieel perspectief 2020-2024	7
3. Middelenkader	8
4. Verwerkte ontwikkelingen O&O	11
4.1. Sociaal.....	12
4.2. Fysiek.....	20
4.3. Bestuur & Dienstverlening	26
5. Ontwikkelingen wensen en nieuw beleid	33
5.1. Programma's Sociaal, Fysiek en Dienstverlening	34
Bijlage 1 Uitgangspunten VJN 2020	36
Bijlage 2 Investerings 2020 / 2024 (gehonoreerd)	39
Bijlage 3 Wensen (niet gehonoreerd)	42
Bijlage 4 Investerings 2020 / 2024 (niet gehonoreerd)	46

1. Inleiding

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2020 t/m 2024 van de gemeente Losser. In de Voorjaarsnota wordt inzicht gegeven in de begrotingsuitvoering over het lopende jaar 2020 en ook wordt ingegaan op de jaren 2021 t/m 2024.

In de Voorjaarsnota worden de beleidsmatige en budgettaire pijlpalen geslagen, in de opmaat naar de Programmabegroting 2021. Daarnaast doen we in deze Voorjaarsnota voorstellen voor het honoreren van noodzakelijke prioriteiten en investeringen.

Trends en ontwikkelingen

In het vervolg schetsen we trends en ontwikkelingen die voor Losser belangrijk zijn.

Coronacrisis

De Coronacrisis heeft een groot effect op de Losserse inwoners en ondernemers. De crisis raakt ook het bestuurlijk en ambtelijk functioneren. In de raadsinformatiebrieven hebben wij de raad geïnformeerd over de wijze waarop de bedrijfscontinuïteit is geregeld. Ook is informatie gegeven over de impact van Corona op processen, projecten en activiteiten en op de wijze waarop daarmee wordt omgegaan.

Het is evident dat Corona ook de gemeentelijke financiën raakt. Het is nog te vroeg om de omvang van deze tegenvaller te kwantificeren. Wel zijn wij van plan om in het tweede deel van dit jaar een financiële stand van zaken te schetsen van de begrotingsuitvoering over 2020. De raad wordt daarover geïnformeerd. Als opmaat naar het opstellen van die financiële stand van zaken is er in juni een dashboard beschikbaar waarin op verschillende relevante taakvelden de eerste gevolgen van de coronacrisis worden geschetst. Gelukkig is de Losserse financiële positie zodanig robuust dat zij een stootje kan hebben.

IT

De informatietechnologie biedt mogelijkheden om de dienstverlening aan inwoners en ondernemers op allerlei vlakken te verbeteren en uit te breiden. Nieuwe technologieën maken het mogelijk om vormen van dienstverlening aan te bieden, die tot voor kort onmogelijk leken. Wetgeving van nationale en internationale overheden drukken een stempel op deze ontwikkelingen. Daarbij moeten we als vanzelfsprekend hoge prioriteit geven aan privacy en informatieveiligheid. Wij gaan deze uitdagingen, samen met onze partnergemeente Enschede, graag aan. Dit heeft onontkoombaar financiële gevolgen.

Woonvisie

In 2020 stellen we een nieuwe Woonvisie op voor de periode 2020-2030. Deze Woonvisie Losser baseert zich op het Stec rapport, waarin de behoefte aan grondgebonden woningen en appartementen/nultredenwoningen is berekend aan de hand van het landelijk woonwensenonderzoek WoON2018. Aangezien het eerstvolgend landelijk woonwensenonderzoek in 2021 plaatsvindt en sturing op kwalitatieve programmering onontkoombaar is, dient het Stec rapport begin 2022 op dit onderdeel te worden geactualiseerd.

Toerisme

In 2020 zijn de door Tourist Information De Lutte Losser (voorheen VVV De Lutte Losser) in gang gezette ontwikkelingen op het terrein van informatievoorziening, productontwikkeling en ketensamenwerking geëvalueerd. Wij constateren dat Tourist Info continu inspeelt op trends en ontwikkelingen en de samenwerking met andere partijen in de gemeente Losser steeds nadrukkelijker opzoekt. Gezien het belang van toerisme voor de gemeente stellen wij met deze Voorjaarsnota voor om de incidentele aanvullende subsidie, die specifiek gericht was op informatievoorziening en productontwikkeling, structureel te gaan verlenen. Ook stellen wij voor de komende twee jaren de subsidie voor uitvoering van het Actieprogramma recreatie en toerisme te continueren aangezien die subsidies een vliegwiel vormen om nieuwe ontwikkelingen te stimuleren die leiden tot meer bezoekers, meer bestedingen en daarmee werkgelegenheid in de gemeente Losser.

Regionale Energie Strategie

Met de strategie 'De Losserse aanpak' speelt Losser in op de energietransitie. Naast de verschillende lokale initiatieven, werken we samen met de andere Twentse gemeenten. In het kader van het Klimaatakkoord hebben de Twentse gemeenten de ambitie om in 2030 ongeveer 1,5 terawattuur (TWh) aan elektriciteit duurzaam op te wekken. Wij hebben de (concept) Regionale Energiestrategie (RES) Twente vastgesteld, onder de voorwaarde dat wordt gestuurd op een realistische bijdrage per gemeente of dat tussen gemeenten gesproken wordt over compensatie. Daarmee is de RES in zekere zin een 'voertuig' om de Losserse ambities te realiseren.

De colleges van burgemeester en wethouders van de Noordoost Twentse gemeenten willen een gezamenlijke bijdrage leveren. De beoogde bijdrage is 335 GWh. Dat is ongeveer 22% van de Twentse ambitie.

Warmtevisie

De door Losser vastgestelde Warmtevisie is een stevige basis om vervolgstappen te kunnen zetten. Een eerste stap is het aardgasvrij maken van Noordoost Twente. Vertrekpunt is om samen met inwoners in gesprek te gaan over het opstellen van de Wijkuitvoeringsplannen. Hierin wordt vastgelegd wanneer en op welke wijze een wijk daadwerkelijk 'van het aardgas afgaat'.

Sociaal domein

De financiële druk vanuit het sociaal domein neemt toe. Door middel van integraal (samen)werken, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie, het bieden van maatwerk, intensieve begeleiding van uitkeringsgerechtigden naar werk en het actief inzetten op preventie trachten we deze druk beheersbaar te houden en de zorg ook in de toekomst betaalbaar te houden. In 2020 krijgen de pilots een structureel karakter, aangezien zij het positieve effect – ook in financieel opzicht – hebben bewezen. Desondanks is het bieden van een gedegen financieel perspectief voor de komende jaren lastig: in het sociaal domein worden we meer en meer geconfronteerd met de nodige variabelen en autonome kostenstijgingen. De aanzuigende werking door de invoering van het abonnementstarief in de Wmo, de toenemende vergrijzing en de te verwachten toename van cliënten (onder andere bij jeugdigen en arbeidsgehandicapten) zijn indicatoren dat de komende jaren de uitgaven zullen toenemen en de budgetten verder onder druk zullen komen te staan.

Door middel van integraal (samen)werken, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie, het bieden van maatwerk en intensieve begeleiding van uitkeringsgerechtigden naar werk trachten we deze druk beheersbaar te houden. De samenwerking met partners is hierbij essentieel.

Financiën

Zoals met de raad is afgesproken, is in de voorliggende Voorjaarsnota uitgegaan van de septembercirculaire 2019. De effecten van de meicirculaire 2020 worden in de begroting 2021 verwerkt.

Met de voorliggende Voorjaarsnota presenteren we een structureel financieel sluitende jaarschijf 2021. Het incidentele saldo 2021 daarentegen is negatief. Meerjarig is sprake van een structureel tekort, oplopend naar € 312.000 in de laatste jaarschijf (2024). In het vervolg van deze nota wordt hier aandacht aan besteed en wordt duiding gegeven. Vanwege de vele onzekerheden dient het perspectief voor komend jaar en de daaropvolgende jaren, meer nog dan voorgaande jaren, met voorbehoud te worden bezien.

Wij sturen erop om de jaarschijf 2024 te laten sluiten. Bij de behandeling van de volgende Voorjaarsnota (2021 – 2025) komt het college met voorstellen daartoe.

Met de Voorjaarsnota wordt desondanks budget gevraagd voor sommige noodzakelijke prioriteiten en investeringen. Bij het maken van de keuzes hebben wij onderscheid gemaakt in de categorieën 'onontkoombaar' en 'wens'. De prioriteiten/investeringen uit de categorie onontkoombaar zijn noodzakelijk om de bestaande dienstverlening in stand te houden. Vrij vertaald: dit is een keuze uit noodzaak en niet uit luxe. De prioriteiten die als wens zijn gecategoriseerd, zijn van groot belang om te worden uitgevoerd, maar de noodzaak ontbreekt. Hoezeer ook gewenst.

De budgettaire effecten van de prioriteiten/investeringen uit de categorie onontkoombaar zijn in het financieel perspectief verwerkt. Voor de wensen is dit slechts gedeeltelijk het geval (verwezen wordt naar hoofdstuk 5). Het Lossers financieel perspectief is meerjarig niet sluitend.

Een nog slechter perspectief vinden wij niet acceptabel. Wij sluiten niet op voorhand uit dat ook 'wensen' kunnen worden gehonoreerd, mits dan in de financiële dekking wordt voorzien.

Raadsmoties

Twee raadsmoties zijn bij de voorbereiding van de Voorjaarsnota nadrukkelijk in het college aan de orde geweest. Het gaat om de moties:

- a) 'Behandelen begraafplaatsen als hotspot' (aangenomen d.d. 28 april 2020). De extra kosten worden ingeschat op € 20.000 per jaar.
- b) Hondenbelasting' (aangenomen d.d. 12 november 2019). Het verlies aan belastinginkomsten (verminderd met de uitvoeringskosten) bedraagt ongeveer € 100.000.

Wij onderkennen het belang dat de raad aan deze onderwerpen toekent. Om die reden zijn beide moties dan ook als 'wens' in onze afwegingen meegenomen. Gelet op het financieel perspectief van Losser, vinden wij het onverstandig om de motie 'Behandelen begraafplaatsen als hotspot' uit te voeren.

Voor wat betreft de motie Hondenbelasting het volgende. De motie draagt het college op met een voorstel te komen de hondenbelasting met ingang van 2022 af te schaffen. Besluitvorming in 2021 is tijdig genoeg om dit te kunnen realiseren. Gelet op het verslechterd financieel perspectief, willen wij de motie volgend jaar bij de voorbereiding van de Voorjaarsnota 2021 – 2025 betrekken.

Overigens merken wij op dat in het financieel perspectief voor 2021 rekening is gehouden met het besluit van de raad om de tarieven hondenbelasting te halveren (ten opzichte van 2019).

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 treft u het geactualiseerde meerjarenperspectief 2020-2024 aan. Als uitgangspunt is het meerjarenperspectief uit de Begroting 2020 genomen. Vervolgens zijn de financiële consequenties verwerkt van de voorstellen die wij in deze Voorjaarsnota aan de raad doen. In de daarop volgende hoofdstukken 3 tot en met 4 worden de ontwikkelingen verder toegelicht.

In hoofdstuk 3 is het Financieel middelenkader gepresenteerd. Hierin lichten wij het totaaloverzicht van het middelenkader van het huidig kalenderjaar en de komende vier jaren toe.

In hoofdstuk 4 worden de beleidsmatige en financiële afwijkingen behandeld die onontkoombaar zijn. De definitieve verantwoording over het jaar 2020 vindt plaats in de jaarrekening 2020.

In hoofdstuk 5 geven wij een overzicht van een aantal wensen dat kan worden gehonoreerd.

In de eerste bijlage vindt u de uitgangspunten voor deze Voorjaarsnota 2020 t/m 2024. In de tweede bijlage geven wij een overzicht van de in deze Voorjaarsnota 2020 t/m 2024 verwerkte (nieuwe) investeringen. In bijlage 3 zijn de wensen (die niet zijn gehonoreerd) opgenomen, voorzien van een inhoudelijke toelichting. Hoezeer ook gewenst, binnen het financieel perspectief hebben we hier geen dekking voor gevonden.

In de vierde bijlage zijn de niet gehonoreerde investeringen aangegeven.

2. Geactualiseerd financieel perspectief 2020-2024

In dit hoofdstuk schetsen we het actuele meerjarenperspectief 2020 t/m 2024, na verwerking van alle financiële effecten van de in deze Voorjaarsnota 2020 geschetste ontwikkelingen en door ons gemaakte keuzes. Daarbij hebben we in onderstaande tabel een uitsplitsing gemaakt in de actualisatie van het Middelenkader (zie voor verdere toelichting Hoofdstuk 3), de onontkoombare prioriteiten (Hoofdstuk 4) en een aantal gehonoreerde wensen.

Tabel 2.1: Financieel perspectief 2020-2024 (bedragen x € 1.000)

Financieel middelenkader	2020	2021	2022	2023	2024
Resultaat PB 2020	263	346	-200	32	32
Saldo ontwikkeling middelenkader	1.423	1.242	2.161	1.725	1.703
Totaal O&O	-652	-1.376	-1.646	-1.614	-1.898
Totaal wensen	-50	-137	-96	-66	-66
Totaal	985	75	219	77	-228
<i>Onderverdeling O&O</i>					
Sociaal	-340	-834	-1.122	-1.081	-1.257
Fysiek	-271	-35	-84	-115	-228
Bestuur en Dienstverlening	-42	-507	-440	-419	-414

De basis voor actualisatie van het middelenkader is het saldo van de programmabegroting 2020 en het meerjarenbeeld 2021-2023, zoals ook toegelicht is op pagina 7 van de Programmabegroting 2020. De jaarschijf 2024 is nieuw ten opzichte van de Programmabegroting 2020: uitgangspunt voor deze jaarschijf is het begrotingssaldo 2023.

Uit de recapitulatie blijkt dat na verwerking van het middelenkader en de "ontwikkelingen O&O" alle jaren een negatief saldo laten zien.

Daarbij dienen de volgende bijzondere risico's in het achterhoofd te worden gehouden:

- De aanstaande herverdeling van het gemeentefonds is gelet op de stevige financiële effecten voor individuele gemeenten een jaar uitgesteld. De vooruitzichten voor een plattelandsgemeente als Losser zijn ongunstig. In de vakliteratuur worden bedragen per inwoner genoemd van € 25 tot € 50 per inwoner. Vanwege de onzekerheid hierover lopen wij in het weergegeven perspectief niet op een (mogelijke) korting vooruit. Dat hier een risico in schuilt zal duidelijk zijn.
- in voorliggend perspectief hebben wij rekening gehouden met een tussentijdse winstneming uit de grondexploitaties. In het volgende hoofdstuk ('Middelenkader') wordt hier inhoudelijk op ingegaan.

Structureel en incidenteel saldo

Het is van belang om het saldo van de incidentele baten en lasten zichtbaar te maken. Deze beïnvloeden namelijk het structureel begrotingssaldo. Incidentele lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo positief en incidentele baten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo negatief.

In z'n algemeenheid geldt dat structurele lasten door structurele baten dienen te worden gedekt. Incidentele lasten mogen ook met incidentele middelen (als bijvoorbeeld een onttrekking uit de Algemene risicoreserve of winstneming uit grondexploitaties) worden gedekt.

Indien het saldo van de incidentele baten en lasten wordt verrekend met het totaalbeeld uit tabel 2.1, blijkt dat de jaarschijf 2021 structureel sluitend is. Vanaf jaarschijf 2022 is sprake van een structureel nadeel, dat oploopt tot € 312.000 in 2024.

Tabel 2.2: Verloop incidenteel en structureel saldo (bedragen x € 1.000)

Incidenteel/ structureel saldo	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal saldo VJN 2020 (A)	985	75	219	77	-228
totaal incidenteel bestaand	-629	-81	-12	0	0
totaal incidenteel nieuw	-169	-64	537	302	84
totaal incidenteel (B)	-798	-145	525	302	84
Structureel Saldo (A-B)	1.783	220	-306	-225	-312

Financieel meerjarenperspectief

Uit tabel 2.2 blijkt dat het meerjarenperspectief vanaf 2022 niet structureel sluitend is. Dit perspectief is omgeven met de nodige onzekerheden. Wij streven naar een structureel en reëel sluitend financieel meerjarenperspectief en sturen erop om de jaarschijf 2024 te laten sluiten. Bij de behandeling van de volgende Voorjaarsnota (2021 – 2025) komt het college met voorstellen daartoe.

3. Middelenkader

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van het middelenkader voor de periode 2020-2024 ten opzichte van de programmabegroting 2020.

Tabel 3.1 Ontwikkeling in financieel middelenkader (bedragen in €)

Financieel middelenkader	2020	2021	2022	2023	2024
1 Algemene uitkering	191.329	489.054	562.675	475.087	1.214.000
2 Stelpost loon-prijscompensatie Sociaal Domein	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
3 Structureel maken uitkering jeugdzorg			392.000	392.000	392.000
4 Onvoorzien	239.878	21.333	22.520	-38.530	-36.297
5 Actualisatie kapitaallasten	385.669	103.310	190.040	186.636	245.793
6 Vergoeding/pensioen wethouders	366.000	366.000	366.000	366.000	366.000
7 loon-/prijscompensatie 2020-2024	0	-56.213	-78.321	-79.791	-712.692
8 Verbonden partijen (odt, vrt en rt)		-82.770	-85.537	-93.051	-114.481
9 Stelposten effecten corona	-500.000	-500.000			
10 Winstneming grondexploitaties	540.366	700.974	591.693	316.694	149.122
Totaal	1.423.242	1.241.687	2.161.070	1.725.044	1.703.445

Toelichting wijziging in financieel middelenkader (ten opzichte van de programmabegroting 2020)

- 1. Algemene uitkering**
De ontwikkeling van de uitkering uit het gemeentefonds, gebaseerd op de septembercirculaire 2019. Deze was zoals gebruikelijk niet financieel vertaald in de begroting 2020.
- 2. Stelpost loon-prijscompensatie Sociaal Domein**
Een deel van de integratie-uitkeringen uit het sociaal domein is in 2019 onderdeel geworden van de algemene uitkering. Een aantal taken wordt nog wel via het integratiehoofdstuk verdeeld. Over dit deel wordt een afzonderlijke index verkregen. Voor het collectief van de gemeenten gaat het om € 150 miljoen. Op basis hiervan is het deel van Losser in te schatten op € 200.000.
- 3. Structureel maken uitkering jeugdzorg**
Het rijk heeft in de Meicirculaire 2019 extra *incidentele* middelen jeugdzorg aan het gemeentefonds toegevoegd. Wel is de gemeenten toegestaan om deze extra middelen (circa € 300.000) vanaf 2022 structureel in de begroting ramen. De raad heeft hier vanuit het principe van behoedzaamheid vorig jaar niet voor gekozen. Gelet op de stijgende kosten in het sociaal domein, wordt voorgesteld deze inkomsten structureel in te boeken, om daarmee het financieel perspectief te verbeteren. Daarnaast is het nauwelijks voorstelbaar dat het rijk, gelet op alle signalen en onderzoeken naar de tekorten in de jeugdzorg, niet tenminste deze middelen structureel gaat toevoegen aan het gemeentefonds.
- 4. Onvoorzien**
Opschoning van 'onvoorzien' leidt tot een incidenteel voordeel in 2020 van ongeveer € 240.000.
- 5. Actualisatie kapitaallasten**
Periodiek wordt de ontwikkeling van de kapitaallasten getoetst. Er blijkt financiële ruimte te zijn ontstaan, die kan vrijvallen.

6. *Vergoeding/pensioen wethouders*
In de Losserse begroting werd rekening gehouden met een vaste dotatie aan de voorziening Wethouderspensiolen. De laatste tijd is het gebruikelijk dat de voorziening op peil wordt gebracht op basis van een berekening van een gespecialiseerd bureau. Om die reden kan van een reguliere dotatie worden afgezien. Temeer omdat de rente al historisch laag is en een verdere daling niet meer voor de hand ligt.
Indien in de toekomst desondanks toevoegingen aan deze voorziening dienen plaats te vinden, wordt dit in de jaarrekening meegenomen. Dekking is dan mogelijk uit de Algemene risicoreserve.
7. *Loon-/prijscompensatie 2020 - 2024*
Betreft een herrekening van de loon- en prijsindex, aan de hand van de door het college geformuleerde uitgangspunten (aan de hand van het Centraal Economisch Plan van het CPB). De forse stijging van de indexering in de laatste jaarschijf, houdt verband met het feit dat over het jaar 2024 (logischerwijze) nog geen indexering heeft plaatsgevonden. Deze hogere lastenstijging wordt gecompenseerd door de hogere bate in de Algemene uitkering (zie onderdeel 2).
8. *Verbonden partijen*
Betreft een hogere bijdrage aan een aantal gemeenschappelijke regelingen, conform de ingediende begrotingen.
9. *Stelpost effecten Corona-crisis*
Onherroepelijk gaat de coronacrisis financiële effecten hebben. Op dit moment is nog niet te voorzien waar, hoe en in welke omvang. Het college kiest er op dit moment voor om voor dit en volgend een jaar een stelpost op te nemen die gebruikt kan worden om hogere (niet door het rijk gecompenseerde) kosten en lagere inkomsten op te vangen. Bij hogere kosten kan bijvoorbeeld gedacht worden aan toenemende bijstand en zorg en bij lagere inkomsten aan bijvoorbeeld de toeristenbelasting.
Indien straks blijkt dat er structurele effecten zijn dan zullen we die meenemen in de betreffende voorjaarsnota's V begrotingen.
10. *Winstneming grondexploitaties*
Tot op heden worden de te verwachten winsten uit grondexploitaties niet in de financiële prognoses verwerkt. Er zijn redenen om dit wel te doen, namelijk:
 - a) De wijze van berekening van de winstneming is behoedzaam. Er is geen zekerheid, maar wel een waarschijnlijkheid dat de winsten kunnen worden gerealiseerd.
 - b) De winsten uit grondexploitaties zijn incidentele middelen. Het is dan ook nodig om deze financiële middelen alleen te gebruiken voor de dekking van incidentele lasten. In dat geval is er bij toch tegenvallende grondexploitaties structureel geen probleem. En indien een geprognosticeerde winst onverhoopt niet kan worden gerealiseerd, is de Losserse reservepositie (bestaande uit de reserve Grondexploitatie en de Algemene risicoreserve) robuust genoeg om een incidentele tegenvaller op te vangen.Volgens de nota Grondbeleid wordt, nadat de reserve Grondexploitatie het maximum van € 1 miljoen heeft bereikt, 50% van de winst aan de Algemene risicoreserve en 50% aan de exploitatie toegevoegd. In het middelenkader gaan we uit van 50% van de winstneming.

4. Verwerkte ontwikkelingen O&O

Indien de voortgang financieel en/of beleidsmatig afwijkt ten opzichte van de Programmabegroting 2020 wordt dat in deze paragraaf gerapporteerd. De afwijkingen worden per programma gerapporteerd. Er wordt bij ieder programma gestart met de beleidsmatige afwijkingen.

Vervolgens worden de ontwikkelingen, die onuitstelbaar en onontkoombaar zijn, weergegeven. Uitgangspunt voor de beoordeling van deze ontwikkelingen is dat bijsturing nodig is om het huidige beleid te kunnen blijven uitvoeren.

Voor de drie programma's geldt het volgende. Coronamaatregelen maken dat op tijd en plaats herziening van prioriteitstelling plaats vindt. De coronamaatregelen weerhouden ons er niet van door te gaan in de uitvoering van de voorgenomen plannen, processen en projecten. Plannen worden ook gerealiseerd. Evenwel zien we vooral enige vertragingen optreden waar het gaat om (beleids)processen welke participatie vragen, als ook waarbij sprake is van afhankelijkheid van levering of dienstverlening door derden. Daar waar mogelijk trachten we bij te sturen.

4.1. Sociaal

Beleidsmatige afwijkingen doelen Programmabegroting 2020

In onderstaande tabel hebben we nog eens de doelstellingen en resultaten uit de [Programmabegroting 2020-2024](#) van het programma Sociaal opgenomen.

Waar dat mogelijk is, is in de toelichting op het overzicht ontwikkelingen O&O aangegeven wat de relatie is met de consequenties voor de te realiseren doelstellingen en te behalen resultaten. Gelet op het abstracte karakter van de doelstellingen en resultaten en het ontbreken van meetbare indicatoren is dit verband niet altijd aan te geven.

Wat willen we bereiken?

Doelenboom Programma Sociaal

Doelstelling	Resultaat
1. De sociale cohesie in de dorpskernen van de gemeente Losser is gestimuleerd	<ul style="list-style-type: none"> • Inwoners zijn betrokken bij het in stand houden van goede basisvoorzieningen. • Succesvolle inwonerinitiatieven zijn ondersteund en hebben een structureel karakter. • Vrijwilligers zijn ondersteund.
2. Het aanbod van (maatschappelijke) voorzieningen in de gemeente Losser sluit aan bij de lokale behoefte	<ul style="list-style-type: none"> • Het aanbod aan cultuur, recreatie en sport is gevarieerd. • De gezondheid en de actieve levensstijl van inwoners is gestimuleerd. • Actieve deelname in de maatschappij is gestimuleerd. • Er is adequate onderwijshuisvesting voor zowel basis- als voorgezet onderwijs. • Mantelzorgers zijn ondersteund op het gebied van advies, informatie, respijtzorg en praktische hulp.
3. De gemeente Losser zet in op vroegtijdige signalering om de zelfredzaamheid te bevorderen	<ul style="list-style-type: none"> • (Bestaande) initiatieven gericht op kwetsbare inwoners (bijvoorbeeld door armoede) zijn op elkaar afgestemd en gestimuleerd. • De vraag van de inwoners is integraal geanalyseerd en opgepakt. • De kennis en kunde van interne en externe verwijzers en andere betrokken partijen is optimaal benut. • Er wordt goed geanticipeerd op de toenemende vergrijzing en er wordt efficiënt samen gewerkt met de lokale partners (huisartsen/verpleegkundigen).
4. De gemeente Losser biedt tijdig, passende ondersteuning en zorg	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning en zorg is bereikbaar en toegankelijk voor de inwoners en is integraal, passend en kostenadequaat aangeboden. • Ingekochte ondersteuning en zorg is voldoende en van goede kwaliteit.

Toelichting:

Corona

- Het betrekken van inwoners bij het vormgeven van inwonerparticipatie is na vaststelling van de nota Inwonerparticipatie gestart, in het bijzonder door right to challenge vorm te geven alsmede de dorpsraden actief te betrekken. De actuele corona-maatregelen vragen om een aangepaste aanpak waarbij we de focus leggen op mogelijkheden van digitale participatie, zo lang fysieke participatiebijeenkomsten niet of beperkt mogelijk zijn.
- Vanwege de corona-maatregelen is het aanbod van culturele en sportieve activiteiten duidelijk beperkt. Dat had en heeft ook zijn effecten op het gebruik van binnensportaccommodaties zoals het zwembad en daarmee op de te genereren inkomsten.
- Bij de kadernota volksgezondheid hebben we niet de komst van een pandemie voorzien en wat daarvan de gevolgen zijn voor de volksgezondheid. Wat we constateren is dat de inzet van GGD alsmede de maatregelen om de samenleving te wijzen op consequenties van het corona-virus voor de volksgezondheid, zullen leiden tot kostenuitzetting, waarvan de omvang op dit moment nog niet duidelijk is.
- Op het terrein van inburgering zien we dat de komst van statushouders vertraging oploopt als gevolg van coronamaatregelen. We treffen maatregelen om te kunnen voldoen aan de kwantitatieve en beleidsmatige kaders.
- Met de decentralisatie van nieuwe taken in 2015 is tevens een korting toegepast op de budgetten voor het sociaal domein. Het vanuit het rijk overgehevelde budget is niet toereikend voor de daadwerkelijke uitgaven, waardoor de financiële druk toeneemt. In de afgelopen jaren zijn we erin geslaagd om de uitgaven, ondanks de toegenomen vraag en de uitbreiding van taken, binnen de gemeentelijke begroting te houden. Ten behoeve hiervan hebben we verscheidene succesvolle pilots gedraaid. De essentie van deze pilots was om kostenbewust te sturen en te interveniëren aan 'de voorkant'. Wanneer er bij een inwoner een zorg- en/of uitkeringsbehoefte ontstaat, is onze dienstverlening erop gericht om de kosten van de zorg en/of de duur van de uitkering te beperken. De pilots zijn in dit opzicht – ook in financieel opzicht – succesvol gebleken. Doordat we investeren in een doortastende en slagvaardige dienstverlening (aan de voorkant), beperken we de uitgaven aan voorzieningen en uitkeringen (aan de achterkant). Deze interventies hebben er mede toe geleid dat de kosten in de afgelopen jaren beheersbaar waren. Als gevolg van Corona verwachten we in 2020 echter een trendbreuk doordat er een sterkere toename aan ondersteuningsbehoefte zal ontstaan.

Werk, participatie en schuldhulpverlening

Sinds 2015 is de Participatiewet van kracht. Het doel van deze wet is om te zorgen dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een arbeidsbeperking. De doelgroep van mensen met een arbeidsbeperking neemt door het wegvallen van Wajong en WSW de komende jaren gestaag toe. Ook de groep statushouders groeit. We willen ook in de toekomst mensen zo snel als mogelijk bemiddelen richting werk of participatie. Niet alleen vanuit een financieel perspectief, maar ook omdat een zinvolle dagbesteding bijdraagt aan het welzijn en welbevinden.

In 2020 verwachten we als gevolg van de economische effecten van de coronacrisis een exponentiële toename van het aantal uitkeringsgerechtigden en van het aantal mensen met schulden.

Wmo en jeugd

De verwachting is dat er een groter beroep wordt gedaan op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet. Bij de jeugd zien we landelijk een stijging van 12% van de zorgbehoefte. In Losser is deze groei vooralsnog minder explosief maar is er ook sprake van een toename.

In 2020 wordt de gemeente Losser geconfronteerd met oplopende kosten voor zowel Wmo als Jeugd. Ondanks dat we niet kunnen voorkomen dat het aantal cliënten stijgt, sturen wij actief op

het voorkomen van onnodig langdurige (dure) zorginzet. Onze ambitie blijft om zorg in te zetten 'zo zwaar als nodig en zo licht als kan'.

Het voorkomen van instroom in (duurdere) zorg, oplossingen vinden in het voorliggend veld en deskundig personeel dat doet wat nodig is én inwoners die eigen kracht inzetten vanuit noaberschap leidt ertoe dat kosten zo goed mogelijk worden beheerst.

Overzicht ontwikkelingen O&O

Als een 'min-teken' (-) voor een bedrag staat, is sprake van een financieel nadelige ontwikkeling.

Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024
Nieuwe investeringen Sociaal	€ 0	-€ 5.183	-€ 5.716	-€ 7.316	-€ 7.316
Budget Huishoudelijke ondersteuning	-€ 230.000	-€ 235.000	-€ 252.000	-€ 243.000	-€ 268.000
budget Huishoudelijke ondersteuning PGB	€ 45.964	€ 45.000	€ 51.000	€ 54.000	€ 54.000
Reintegratie arbeidsgehandicapten	-€ 35.000	-€ 52.500	-€ 52.500	-€ 52.500	-€ 52.500
Ondersteuning re-integratie arbeidsgehandicapten	-€ 11.000	-€ 22.000	-€ 22.000	-€ 22.000	-€ 22.000
Integraal consulent/trajecbegeleider	€ 0	-€ 105.000	-€ 105.000	-€ 105.000	-€ 105.000
Ruimte re-integratiebudget	€ 139.000	€ 145.000	€ 150.000	€ 155.000	€ 160.000
Nazorg vroegsignalering schulden	€ 0	-€ 35.000	-€ 35.000	-€ 35.000	-€ 35.000
Inzet bij de huisarts	-€ 15.000	-€ 40.000	-€ 40.000	-€ 40.000	-€ 40.000
Integraal consulent 18-/18+	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Extra inzet administratie Wmo - Jeugd	€ 0	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000
Extra inzet contractmanagement	-€ 30.000	-€ 60.000	-€ 60.000	-€ 60.000	-€ 60.000
Ondersteuning Wmo	-€ 88.500	-€ 124.100	-€ 87.300	-€ 91.300	-€ 135.000
Ondersteuning Wmo PGB	€ 49.000	€ 58.000	€ 63.000	€ 52.500	€ 50.000
Eigen bijdrage Wmo	€ 42.000	€ 43.000	€ 42.000	€ 52.000	€ 52.000
Rijksbijdrage BUIG	-€ 83.200	-€ 83.200	-€ 43.200	-€ 3.200	€ 40.000
Budget BUIG	€ 570.000	€ 550.000	€ 550.000	€ 550.000	€ 550.000
Loonkostensubsidie	-€ 200.212	-€ 268.163	-€ 336.114	-€ 404.065	-€ 492.016
Jeugdbudget	-€ 577.100	-€ 566.300	-€ 616.000	-€ 596.300	-€ 661.300
Jeugdbudget PGB	€ 64.000	€ 63.000	€ 62.000	€ 65.000	€ 65.000
Extra inzet uitvoerend beleid zorg	-€ 4.600	-€ 7.800	-€ 7.800	-€ 7.800	-€ 7.800
Sociale werkvoorziening	€ 24.976	-€ 33.319	-€ 327.502	-€ 292.082	-€ 292.082
Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer	€ 0	-€ 50.000	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal O&O programma Sociaal	-€ 339.672	-€ 833.565	-€ 1.122.132	-€ 1.081.063	-€ 1.257.014

Toelichting ontwikkelingen O&O

Nieuwe investeringen Programma Sociaal

Deze lasten vloeien voort uit de in de planperiode opgenomen investeringen voor:

- nieuwe schrobzuigmachine sporthal;
- renovatie veld 2 Sportclub Overdinkel;
- elektronisch sluitsysteem en toegangscontrole sporthal en gymzalen.

In totaal bedragen de kosten in 2021 € 5.183 oplopend naar € 7.316 in 2023.

Huishoudelijke ondersteuning

De tarieven voor de huishoudelijke ondersteuning zijn aangepast op basis van de jaarlijkse indexering en loonkostenontwikkeling cao VTT. Zowel contractueel als wettelijk (AMvB reële prijs Wmo 2015) zijn we verplicht om dit te compenseren. Daarnaast hebben we te maken met de aanzuigende werking door de invoering van het abonnementstarief in 2019 dat zijn doorwerking heeft in 2020 en in de jaren daaropvolgend. Ook de toenemende vergrijzing zorgt voor een toename voor de uitgaven huishoudelijke ondersteuning. Het tekort bedraagt in 2020 € 230.000 voor zorg in natura oplopend naar € 268.000 in 2022.

Voor de persoonsgebonden budgetten op de huishoudelijke ondersteuning wordt voor 2020 een voordeel van ongeveer € 46.000 verwacht. De komende jaren zal de verlaging van het budget oplopen naar € 54.000 in 2024.

Re-integratie arbeidsgehandicapten

Als gevolg van de jaarlijks toenemende instroom van arbeidsgehandicapten is aanvullende capaciteit noodzakelijk om de wettelijke taken uit te voeren. De gemeente is verantwoordelijk voor de begeleiding van arbeidsgehandicapten naar werk en voor nazorg op de werkplek. Dit vraagt aanvullende inzet van de arbeidsdeskundige. De kosten zijn € 35.000 in 2020 en € 52.500 vanaf 2021. Daarnaast vergt ook extra administratieve capaciteit. Om de extra taken te

kunnen uitvoeren is in 2020 een aanvullend bedrag ad € 11.000 noodzakelijk en vanaf 2021 €22.000.

De begeleiding van mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt vraagt steeds meer intensieve en meer langdurige inzet. De inzet hierop werpt vruchten af. Het effect blijkt uit de aframing van het re-integratie budget. Voor 2020 gaat dit om € 139.000 oplopend tot € 160.000 in 2024. Om dit effect te continueren blijft formatieve inzet noodzakelijk. Gezien deze 'besparing' loont het de eerder ingezette pilots structureel voort te zetten. Vanaf 2021 vraagt dit structureel een budget ter hoogte van € 105.000.

Nazorg vroegsignalering schulden

Vanaf 1 januari 2021 wordt de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van vroegsignalering in het kader van de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening. De gemeente komt direct in actie bij betalingsachterstanden van vaste lasten. Dit betekent dat de gemeente al in vroeg stadium in beeld komt, waardoor we onze preventieve rol nog beter uit kunnen voeren. Hiervoor zijn extra middelen nodig ter hoogte van € 35.000 per jaar vanaf 2021. Deze middelen worden onder andere ingezet voor het intensiveren van het aantal huisbezoeken. In 2020 is dit uitgevoerd in het kader van een regionale pilot en vanaf 2021 is deze taak een wettelijke verplichting.

Inzet bij de huisarts

De samenwerking tussen de integraal consulenten en de huisartsen is in het kader van een pilot intensiever geworden. Dit heeft geleid tot een relatieve afname van rechtstreekse doorverwijzing vanuit de huisarts naar zorgaanbieders. Voor de gemeente betekent dit een vermindering van zorgkosten door de aanvullende inzet van integraal consulenten. Deze pilot heeft een gunstig financieel effect: door tussenkomst van de integraal consulenten wordt er actief gestuurd op het voorliggend veld, het netwerk van inwoners en wordt zorg op maat ingezet. De daadwerkelijke 'besparing' is financieel lastig te vertalen, echter door deze inzet realiseren we een verminderde uitgave op het jeugdbudget van tenminste €100.000,00 op jaarbasis. Dit bedrag is dan verdisconteerd in het Jeugdbudget.

Om de kosten in de toekomst (meer) beheersbaar te houden is het van belang dit effect te continueren. De structurele inzet van deze extra capaciteit is eveneens nodig als gevolg van de toenemende zorgvragen in relatie tot de vergijzing. Door tijdig de (bij het sociaal domein passende) zorgvragen van de huisarts over te nemen voorkomen we dat er duurdere maatwerkvoorzieningen door de huisarts ingezet worden, waarbij de financiële consequenties voor rekening van de gemeente komen. De kosten van de aanvullende capaciteit bedragen € 15.000 in 2020 en vanaf 2021 € 40.000 structureel per jaar.

Integraal consulent 18-/18+

De overgang van de Jeugdwet naar de Wmo is precair: het betreft een kwetsbare doelgroep, waarbij een adequate overgang van de ene levensfase (en bijbehorende zorgsoort) naar de andere essentieel is. Wanneer we in staat zijn om deze overgang van 18- naar 18+) te versoepelen, kunnen we eerder zorg op maat leveren. Hiermee zorgen we voor continuïteit van de ondersteuningsinzet, tijdige financiering vanuit de juiste wetgeving en voorkomen we eventuele zwaardere zorginzet. We verwachten zodoende de kosten vanuit de Participatiewet, Jeugdwet en Wmo te verlagen. De kosten hiervoor bedragen € 40.000 in 2022. Voorgesteld wordt om deze kosten te betalen uit de reserve Sociaal domein.

Extra inzet administratie Wmo - Jeugd

We constateren in de afgelopen jaren een toenemend aantal administratieve Wmo- en Jeugdtaken. Een deskundige, adequate en accurate administratie zorgt ervoor dat we inzicht hebben in onder andere ons cliëntenbestand en proactief kunnen handelen. Het is noodzakelijk deze administratieve inzet uit te breiden. De structurele kosten bedragen € 50.000 vanaf 2021.

Extra inzet contractmanagement

De afgelopen jaren is gebleken dat de inzet van contractmanagement een essentieel sturingsmechanisme is binnen het sociaal domein. Relatie- en contractbeheer met aanbieders draagt bij aan rechtmatigheid van de zorg en kwalitatieve dienstverlening op een gewenst niveau. Gezien de toenemende complexiteit van het contractmanagement vraagt dit de komende jaren om aanvullende capaciteit. Wij zien deze ontwikkeling ook bij andere gemeenten. Het is noodzakelijk om de beschikbare capaciteit uit te breiden. De kosten hiervoor bedragen in 2020 € 30.000 en vanaf 2021 € 60.000.

Extra inzet uitvoerend beleid.

Het afgelopen jaar is gebleken dat de pilot regisseur externe verwijzingen geslaagd is. Deze regisseur is vooral bezig geweest met de afstemming tussen gemeenten en aanbieders en dan hoofdzakelijk over de externe verwijzingen. We zien veel meerwaarde door de inzet van deze regisseur. Aanvragen en problemen worden goed opgepakt en opgelost en hopelijk voorkomen dat dit weer gebeurt. Het voorstel is om de functie van uitvoerend beleid uit te breiden zodat deze inzet structureel uitgevoerd kan worden. De kosten hiervoor bedragen in 2020 € 4.600 en vanaf 2021 € 7.800.

Ondersteuning Wmo

We verwachten in 2020 een toename van het aantal cliënten dat een beroep doet op ondersteuning ingevolge Wmo dan in eerste instantie begroot. Dit komt onder andere door de aanzuigende werking van het abonnementstarief en de groeiende vergrijzing. Echter door te investeren in aanvullende capaciteit verwachten we de kosten relatief laag te houden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de eerder genoemde aanvullende inzet van integraal consultants bij de huisartsen. We hebben dan ook voor een optimistisch scenario gekozen qua kostenontwikkeling in het besef dat hieraan risico's zijn verbonden. Deze zijn opgenomen in de risicoparagraaf. Kosten worden geraamd op € 88.500 in 2020 oplopend naar € 135.000 in 2024. Er wordt minder gebruik gemaakt van de ondersteuning Wmo PGB waardoor aframing van het budget mogelijk is. Voor 2020 bedraagt dit € 49.000.

Eigen bijdrage Wmo

De eigen bijdrage voor mensen die gebruik maken van Wmo-voorzieningen is per 1 januari 2019 een vooraf vastgesteld bedrag, het zogenaamde abonnementstarief. Het bedrag is voor 2020 € 19,00 per maand, ongeacht het inkomen of de draagkracht. Voorheen bedroeg de eigen bijdrage gemiddeld ongeveer € 32,00. Doordat door de aanzuigende werking van het abonnementstarief meer gebruik wordt gemaakt van voorzieningen verwachten we een hoger bedrag te ontvangen voor de eigen bijdrage van € 42.000 in 2020 oplopend naar € 52.000 vanaf 2023.

Rijksbijdrage BUIG

De voorlopige rijksbijdrage is op basis van de laatste circulaire vrijwel hetzelfde gebleven en bedraagt € 4.998.717. Deze rijksbijdrage is € 82.000 lager dan we begroot hadden in 2020. Conform de algemene uitgangspunten wordt de Meicirculaire niet meegenomen in de Voorjaarsnota. Op basis van actuele verwachtingen in de Meicirculaire verwachten we een nog lagere bijdrage voor de gebundelde uitkering (BUIG). Wij gaan uit van € 180.000 minder inkomsten. Het definitieve budget voor 2020 is eind september bekend. De komende jaren verwachten wij door een hogere uitgave aan loonkostensubsidie dat de rijksbijdrage jaarlijks weer verhoogd zal worden.

Budget BUIG

De effecten van Corona buiten beschouwing latend, verwachten wij dat het aantal uitkeringsgerechtigden een lichte stijging gaat vertonen. Desondanks is aframing van het huidige budget met € 570.000 mogelijk in 2020 en € 550.000 in de jaren 2021 t/m 2024. De effecten van de coronacrisis zullen op deze verwachting van invloed zijn.

We verwachten dan ook een stijging van mogelijk 40% van het aantal bijstandsuitkeringen. Dit is gebaseerd op een schatting vanuit de regio Twente op basis van diverse scenario's gemaakt door het Centraal Plan Bureau. In dat geval stijgt het aantal huishoudens met een uitkering van gemiddeld 284 in 2019 naar 330 in 2020. Dit vertaalt zich in een lastenverhoging van ongeveer € 645.000 in 2020. Aangezien dit voor heel Nederland geldt, zal het landelijk budget aangepast gaan worden en zullen we van het Rijk deze kosten via het verdeelmodel terug krijgen.

Loonkostensubsidie

Het aantal mensen met een arbeidshandicap dat met een loonkostensubsidie aan het werk gaat, stijgt ieder jaar met ongeveer 10 personen. In 2020 verwachten we een toename van gemiddeld 25 personen i.v.m. extra plaatsingen bij Confidencus. Dit maakt het noodzakelijk het budget op te hogen tot van een bedrag van € 200.000 in 2020 naar € 492.000 in 2024.

Jeugdbudget

Op basis van de meest recente informatie is de verwachting dat het jeugdbudget in 2020 € 577.000 te laag is. Dit tekort neemt naar verwachting toe tot € 661.000 in 2024. Dit tekort wordt in 2020 voornamelijk veroorzaakt door de nog te verwachten uitgaven richting Veilig Thuis Twente. Er is hier sprake van het wegwerken van een wachtlijst, ontstaan in 2019.

De inzet van zorg op deze zaken kan sterk verschillen en is moeilijk in te schatten. Omdat de wachtlijst problematiek ook nog in 2020 van toepassing is, wordt er uitgegaan van een extra investering in de organisatie Veilig Thuis Twente.

Daarnaast is er een lichte toename in de zwaardere en duurdere “Maatregelhulp” en een lichte toename van de ondersteuningsbehoefte. De komende jaren verwachten we een lichte toename in het aantal jeugdigen dat hiervan gebruik maakt, waardoor de kosten de komende jaren zullen stijgen.

Er wordt minder gebruik gemaakt van de ondersteuning Jeugd PGB waardoor verlaging van het budget mogelijk is. Voor 2020 bedraagt dit € 64.000.

Sociale werkvoorziening

De belangrijkste kostensoort binnen de exploitatie van sociale werkvoorziening WiL bestaat uit loonkosten en sociale premies. Een recente doorrekening van deze kosten, waarbij een geactualiseerde projectie van het personele verloop én een cumulatief cao-effect scherper is meegenomen, laat nog steeds een dalende kostenpost zien. Deze daling is echter fors minder scherp dan in de Voorjaarsnota 2019 was aangegeven. Daarnaast is met ingang van 2021, het jaar waarin een nieuwe raamovereenkomst gaat gelden voor de uitvoering van beschut werken en HR-ondersteuning, een ingeschatte kostenverhoging van 10% meegenomen. Deze herberekening heeft een cumulerend effect waardoor de positieve afwijking met de jaren minder toeneemt dan in de voorjaarsnota van 2019 was opgenomen. Het voordeel, aanvankelijk oplopend tot € 920.000 in 2023, neemt daardoor af tot € 628.000 in 2023. Voor 2020 is er desalniettemin een voordeel van € 25.000, maar in 2021 zal dit voordeel ombuigen naar een nadeel van € 33.000 in 2021 oplopend tot een bedrag van € 292.000 in 2024.

Wet modernisering elektronisch bestuur

In 2021 dient de gemeente Losser te voldoen aan de Wet Modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Om hieraan vanuit het sociaal domein te voldoen dient het huidige registratiesysteem aangepast te worden. Kosten ad € 50.000 in 2021. Deze prioriteit is aanvullend aan het budget dat op ‘concernniveau’ nodig is.

4.2. Fysiek

Beleidsmatige afwijkingen doelen Programmabegroting 2020

In onderstaande tabel hebben we nog eens de doelstellingen en resultaten uit de [Programmabegroting 2020-2024](#) van het programma Fysiek opgenomen.

Waar dat mogelijk is, is in de toelichting op het overzicht ontwikkelingen O&O aangegeven wat de relatie is met de consequenties voor de te realiseren doelstellingen en te behalen resultaten. Gelet op het abstracte karakter van de doelstellingen en resultaten en het ontbreken van meetbare indicatoren is dit verband niet altijd aan te geven.

Wat willen we bereiken?

Doelenboom Programma Fysiek

Doel	Resultaat
1. De gemeente Losser heeft een vitale landelijke omgeving	<ul style="list-style-type: none"> • De kernkwaliteiten van het landschap zijn behouden en versterkt in samenwerking met belanghebbenden. • Sloop en hergebruik van voormalige agrarische gebouwen is gefaciliteerd. • De gemeente Losser is ontsloten met goede verbindingen tussen kerkdorpen, natuurgebieden en omliggende steden. • De relatie tussen de dorpskernen en het omliggende landschap in de gemeente Losser is duurzaam versterkt.
2. De gemeente Losser biedt ruimte voor maatschappelijk verantwoord ondernemen	<ul style="list-style-type: none"> • Het toerisme is versterkt door differentiatie van het verblijfsrecreatief aanbod, kwaliteitsverbetering en product vernieuwing. • Werkgelegenheid is gestimuleerd doordat bestaande en nieuwe bedrijven zowel binnen de gemeente als de regio kansen en ruimte krijgen om zich verder te ontwikkelen. • De gemeente Losser is vermarkt als de 'Schatkamer van Twente'.
3. We laten een gezonde leefomgeving na aan de volgende generaties	<ul style="list-style-type: none"> • Het thema Duurzaamheid is stelselmatig betrokken in de voorbereiding en uitvoering van gemeentelijke taken en initiatieven. • De gemeente Losser is in 2022 minimaal 20% energieneutraal. • De Losserse samenleving is gestimuleerd om initiatieven op het gebied van duurzaamheid te ontwikkelen en uit te voeren. • De gemeente Losser voldoet aan de doelstellingen van 'Afvalloos Twente in 2030'. • Er zijn maatregelen genomen om verontreiniging van de bodem te voorkomen. • We maken de gemeente Losser klimaatbestendig in een tempo dat gelijk is aan de (verwachte) snelheid van de klimaatverandering.
4. In de gemeente Losser is het prettig wonen en leven	<ul style="list-style-type: none"> • De openbare ruimte is schoon, heel en veilig.

	<ul style="list-style-type: none"> • De openbare ruimte is kwalitatief passend ingericht afgestemd op de gebruiksfunctie. • Bij het vervangen en verbeteren van voorzieningen in de openbare ruimte zijn op integrale wijze de brede gemeentelijke doelstellingen nagestreefd. • De gemeente Losser borgt de omgevingskwaliteit en sociale cohesie door de actuele regels correct toe te passen en te handhaven en verantwoord ruimte te bieden. • Er is variatie en kwaliteit in het woningaanbod. • Kernen hebben een aantrekkelijk en toekomstbestendig voorzieningenniveau.
--	--

Toelichting:

Corona

- De corona-maatregelen hebben impact op ondernemers. Dat geldt op dit moment zowel voor een groot deel van de retailsector, als voor de volledige verblijfsrecreatie. Ook verwachten we, op wat langere termijn, economische gevolgen voor de industrie. De omvang van de consequenties voor werkgelegenheid binnen de gemeente gevestigde bedrijven is nog niet te bepalen. We staan in verbinding met de sectoren en adviseren, signaleren en verwijzen, met name via de daarvoor aangewezen bedrijvencontactfunctionarissen.
- De instandhouding en versterking van toeristische voorzieningen, mede op basis van stimuleringsmaatregelen en te verlenen subsidies rondom het Actieprogramma R&T, zal in mindere mate plaats vinden.
- De verwachting is dat vanwege beperkingen in het gebruik van het aanbod van verblijfsrecreatieve voorzieningen, de opbrengst van de toeristenbelasting achterblijft bij de geraamde inkomsten.

Algemeen fysiek

- De voorbereiding van de invoering van de Omgevingswet gaat onverminderd voort. De door de raad in het Koersdocument genoemde projecten zijn in uitvoering genomen. Er is ten opzichte van vorig jaar één nieuw project toegevoegd: Werken met de Omgevingswet. Hierbij gaat het om een scan van wat nodig is aan kennis en competenties, een scan van wat aanwezig is aan kennis en competenties in de relevante delen van de organisatie en tenslotte de actie die nodig is om de verschillen tussen wat er is en wat er zou moeten zijn te overbruggen.
- De totstandkoming van de Woonvisie 2020-2030 is in voorbereiding. De initiële doorlooptijd is met enkele maanden verlengd vanwege het nog geen invulling kunnen geven van participatietrajecten.
- Voor wat betreft de meeste grondexploitaties liggen we “op koers”, met dien verstande dat we voor de Geurmeij momenteel onderzoeken welke alternatieven voorhanden zijn nu de vraag achterblijft bij de verwachtingen. Tevens is ongewis in welke mate de corona-crisis zijn uitwerking zal hebben op de afname van kavels, waarbij we opmerken dat met name bij de Saller deels sprake is van contractueel verplichte afname, hetgeen verkooprisico's dempt.
- Promotie van Losser als Schatkamer van Twente heeft een positieve impuls gekregen doordat Tourist Info de Lutte – Losser (voorheen de VVV), zich nu profileert als “Schatkamerpromotie”.

Herziening VTH beleid

In 2020 wordt het VTH beleid herzien. Met dit beleid bereiden we ons voor op de komst van de Omgevingswet en richten ons beleid toekomstbestendig in. We leggen daar de problemen en ambities binnen de fysieke leefomgeving mee vast.

In NOT verband wordt gewerkt aan behoud van het kwetsbare landschap. Cascobeleid en beloningssysteem voor landschapsonderhoud zijn daartoe instrumenten. Voor dit laatste onderdeel is de zogenaamde Landschapsdeal in de maak. Voor 2020 ligt de nadruk op het communicatietraject. Dat leidt ertoe dat pas later dit jaar en 2021 uitgewerkt kan worden wat de financiële impact voor onze gemeente is. Dit zal zichtbaar gemaakt worden bij de Voorjaarsnota: jaarschijf 2021 en volgende jaren.

De Gemeentelijke Mobiliteitsvisie wordt vooralsnog niet uitgevoerd. De in 2019 beschikbaar gestelde middelen zijn toegevoegd aan het jaarresultaat 2019.

Momenteel zijn we met twee programma's vol in uitvoering (Centrumplan Losser en Kwaliteitsimpuls De Lutte). Voor specifieke onderdelen van deze programma's moet nog besluitvorming plaatsvinden, waaronder het centrumplein De Lutte en de pleinen in Losser. De Kwaliteitsimpuls Glane en Beuningen zijn in voorbereiding. Voor Glane ligt de concept-visie op korte termijn ter besluitvorming voor. Voor Beuningen is € 300.000 gereserveerd voor een Kulturhus en zijn voorbereidingen voor een visie afgelopen jaar gestart. Daarmee is er binnen een tijdsperiode van enkele jaren (2016-2020) sprake van vier intensieve trajecten in bijna al onze kernen. We vragen aandacht voor de druk die dit op de ambtelijke organisatie legt en de gelimiteerde ambtelijke capaciteit die we ter beschikking hebben om deze plannen te realiseren. Het college heeft desalniettemin de ambitie om deze coalitieperiode in alle bovengenoemde dorpen gestart te zijn met de kwaliteitsimpuls.

Tevens zijn we in Overdinkel gestart met een gebiedsvisie. Ook dit levert een concrete visie op.

Regionale klimaatstresstesten

Dit traject, dat Losser uitvoert binnen het samenwerkingsverband Twents waternet, is vertraagd vanwege de corona maatregelen.

In het kader van het uitvoeren van het achterstallig wegenonderhoud is op verschillende wegen en wegvakken nader onderzoek uitgevoerd (de resultaten hiervan zijn in december 2019 opgenomen in een raadsinformatiebrief). Hieruit bleek dat de bestaande wegverharding in de Nitertweg/Dr. Staringstraat dusdanig slecht is, dat groot onderhoud geen verstandige maatregel is. De maatregel die overwogen wordt is vervanging van de wegverharding in combinatie met het uitvoeren van de snelheidsremmende maatregelen. Hierbij kunnen tegelijkertijd ook andere opgaven worden meegenomen.

Overzicht ontwikkelingen O&O

Als een 'min-teken' (-) voor een bedrag staat, is sprake van een financieel nadelige ontwikkeling.

Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024
Vrijval budget flankerend beleid ODT	€ 39.197	€ 55.831	€ 70.831	€ 70.831	€ 70.831
Extra inkomsten leges omgevingsvergunning	€ 50.000	€ 75.000	€ 0	€ 0	€ 0
Opnemen milieuthema's in de omgevingsvisie.	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Implementatie Omgevingswet	-€ 359.820	-€ 56.170	-€ 14.670	-€ 14.670	-€ 65.190
Actualisatie Stec rapport 2022	€ 0	€ 0	-€ 10.000	€ 0	€ 0
Jaarlijkse Lyme controle	€ 0	-€ 10.000	-€ 10.000	-€ 10.000	-€ 10.000
Bestrijding Eikenprocessierups op basis van Pv	-€ 150.000	-€ 100.000	-€ 100.000	-€ 100.000	-€ 100.000
Bestrijding Eikenprocessierups 2020 uit algemene reserve	€ 150.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Nieuwe investeringen fysiek	€ 0	€ 0	-€ 20.563	-€ 60.763	-€ 123.263
Totaal O&O programma Fysiek	-€ 270.623	-€ 35.339	-€ 84.402	-€ 114.602	-€ 227.622

Toelichting ontwikkelingen O&O

Vrijval budget flankerend beleid ODT

Voor de budgetten flankerend beleid is gekeken naar nut en noodzaak. Op basis van een actualisatie kan naast de taakstelling ook het budget voor vervanging software vervallen. Voor diverse aanschaffingen in 2020 en 2021 is slechts een beperkt budget noodzakelijk en kan vanaf 2022 ook dit budget volledig vrijvallen.

Extra inkomsten leges omgevingsvergunning

De laatste jaren is meer ontvangen uit leges; ook het eerste beeld voor 2020 is dat we meer ontvangen. De verwachting is dat dit hooguit voor twee jaar zal zijn, omdat dan een andere situatie ontstaat door nieuwe wetgeving.

Opnemen milieuthema's in de omgevingsvisie

Opnemen van milieuthema's in de omgevingsvisie. Vervolgens hiervan het gewenste ambitieniveau te bepalen, zodanig dat bij de invoering van de omgevingswet (en mogelijk vooruitlopend daarop) thema's als lucht, licht, geluid, bodem meewegen bij het bepalen van de wenselijkheid van initiatieven op de beoogde locatie.

Implementatie omgevingswet

In 2019 zijn kosten invoering Omgevingswet geraamd op € 984.000 voor de periode 2019-2024. In het kostenoverzicht dat daar aan ten grondslag lag, was een aantal pm-posten opgenomen. Die posten zijn thans ingevuld. Het gaat om de kosten van de externe inzet, die nodig is voor het opstellen van nieuwe werkprocessen, voor de nieuwe software en voor de inbedding van die nieuwe software in onze automatiseringssystemen. Tenslotte is ook externe inzet nodig voor het opstellen van een omgevingsplan voor Zoeker Esch - De Pol. Ten opzichte van vorig jaar is één nieuw project toegevoegd: Werken met de Omgevingswet. Hierbij gaat het om een scan van wat nodig is aan kennis en competenties, een scan van wat aanwezig is aan kennis en competenties in de relevante delen van de organisatie en tenslotte de actie die nodig is om de verschillen tussen 'wat er is' en 'wat er zou moeten zijn' te overbruggen.

De kosten die gemoeid zijn met de vervaardiging en implementatie van de Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) staan nog niet vast. Met de leverancier is hier nog een discussie over gaande. Daarom kan niet geheel en al worden uitgesloten dat in een volgend jaar om aanvullend budget zal worden verzocht.

Met de samenvoeging van VH en RO-taken op en rond bestemmingsplannen, ontstaat een team dat in de breedte van de Omgevingswet zal werken aan een integrale visie op en uitvoering van kaderstellende en regelende taken, alsmede het toezicht en de handhaving. Vanwege de aanstaande pensionering van een aantal medewerkers starten we tijdig met de opvolging, temeer nu gebleken is dat het werven van ervaren RO-medewerkers geen eenvoudige opgave is.

Actualisatie Stec rapport 2022

In het kader van de Woonvisie 2020 – 2030 heeft de Stec groep begin 2019 een kwalitatieve woningbehoefte uitgevoerd. Naast Primos 2018 was dit onderzoek gebaseerd op het driejaarlijks landelijk uitgevoerd woonwensenonderzoek WoOn 2018. In het voorjaar van 2022 zullen de resultaten van het landelijk woonwensenonderzoek WoOn 2021 bekend zijn, evenals de prognose van Primos 2021. Aangezien het wenselijk is om de behoefte aan grondgebonden woningen en appartementen/nultredewoningen in de sociale huur, middenhuur en koop regelmatig te actualiseren, dient het Stec rapport uit 2019 op dit onderdeel in 2022 opnieuw te worden doorgerekend.

Jaarlijkse Lyme controle

Artikel 5 van de Arbowet schrijft voor dat werkgevers risico's in kaart moeten brengen van de werkzaamheden die worden uitgevoerd. In deze Risico-Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) is het risico op een Lyme-infectie beschreven voor onze medewerkers in het groen (buitendienst en toezichthouders). Nu de stand van wetenschap en huidige kennis zover is dat wij preventief kunnen testen en daarmee risico's goeddeels kunnen wegnemen is de maatregel die bij dit risico staat beschreven een verplichting op straffe van een bestuurlijke boete.

Bestrijding Eikenprocessierups op basis van PvA

Kiezen voor scenario 1 (herstel natuurlijk evenwicht) bij de op korte termijn te nemen maatregelen, daar wordt een zesde punt aan toegevoegd (eikenbomen die op plaatsen staan waar zeer veel overlast is deze te verwijderen en te zorgen voor nieuwe aanplant van andere bomen dan eikenbomen). Voor 2020 is voorgesteld de kosten te dekken uit de algemene reserve.

Nieuwe investeringen Fysiek

Algemeen: bij de vaststelling van het Beleidsplan Wegen heeft de raad besloten het college nader onderzoek te laten doen naar "de beste wijze van dekking van de benodigde middelen voor de investeringen in de vervanging van wegen". Wij zijn van mening dat het verstandig is om de Losserse exploitatie geleidelijk aan de lasten van de vervangingsinvesteringen te laten 'wennen'. Jaarlijks wordt het benodigde krediet gevraagd en de lasten worden in de begroting meegenomen. In deze voorjaarsnota zijn de eerste kredieten opgenomen.

Deze lasten vloeien voort uit de in de planperiode opgenomen investeringen voor:

- vervanging wegen;
- vervangen Kolkersbrug;
- verstevigen brug 't Zwart;
- ontbrekende schakel LAGA-fietspad;
- vervanging openbare verlichting schijf 2024;
- vervangend materieel Servicebedrijf;
- Kleintje Kulturhus Beuningen.

Voor meer informatie wordt verwezen naar bijlage 2.

4.3. Bestuur & Dienstverlening

Beleidsmatige afwijkingen doelen Programmabegroting 2020

In onderstaande tabel hebben we nog eens de doelstellingen en resultaten uit de [Programmabegroting 2020-2024](#) van het programma Bestuur en Dienstverlening opgenomen.

Waar dat mogelijk is, is in de toelichting op het overzicht ontwikkelingen O&O aangegeven wat de relatie is met de consequenties voor de te realiseren doelstellingen en te behalen resultaten. Gelet op het abstracte karakter van de doelstellingen en resultaten en het ontbreken van meetbare indicatoren is dit verband niet altijd aan te geven.

Wat willen we bereiken?

Doelenboom Programma Bestuur en Dienstverlening

Doel	Resultaat
1. Optimale veiligheid waarin het accent verschuift van bestrijden naar voorkomen	<ul style="list-style-type: none">• Er is ingezet op het tegengaan van een toenemende bedreiging van ondermijnende criminaliteit voor de integriteit van de gemeente Losser, haar inwoners en ondernemers.• Er is adequate zorg op het gebied van brandweer, openbare orde, gezondheidszorg en rampen- en crisisbestrijding.
2. De gemeente Losser biedt optimale (publieks)dienstverlening	<ul style="list-style-type: none">• Inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden zijn op uiteenlopende wijze betrokken bij het opstellen van beleid en vormgeven van projecten.• Intensievere samenwerking vindt plaats met nieuwe en bestaande partners en allianties.• De (digitale) dienstverlening is van goede kwaliteit.
3. De gemeente Losser heeft een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering	<ul style="list-style-type: none">• De financiële huishouding is zowel op korte als op lange termijn gezond.• Er is een evenwichtige ontwikkeling van de woonlasten.

Toelichting:

Corona

Op dit moment wordt in het kader van de aanpak van Corona gebruikt gemaakt van de noodverordening. Voor de volgende fase worden de maatregelen wettelijk verankerd in de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19. Deze wet zal naar verwachting op korte termijn ingaan. Mogelijk kan de noodwet leiden tot de noodzakelijke inzet van extra capaciteit.

Integraal veiligheidsbeleid

In 2020 wordt nieuw integraal veiligheidsbeleid ter besluitvorming voorgelegd. We zetten in op preventie door voorlichting op scholen en aan doelgroepen. Daarnaast stimuleren we de gemeenschap om bij te dragen aan repressie, door meldingsbereidheid te verhogen. Zodanig dat de weerbaarheid van de samenleving verhoogd wordt.

Daarnaast zetten we in op een weerbare organisatie door beter te borgen dat we bij subsidieverlening, opdrachtverstrekking en vergunningverlening niet in zee gaan met partijen met een crimineel verleden. Dit onder andere door het intensiever inzetten van de bibob-toets.

Nieuwe organisatie-inrichting

Het college heeft besloten tot een nieuwe organisatie-inrichting. Uitgangspunten voor de nieuwe organisatie zijn het bevorderen van: samenwerking met externe partners, integraal werken,

slagvaardige en duidelijke sturing en toekomstbestendigheid. Vanwege de Coronacrisis is de startdatum uitgesteld. Met ingang van 1 juni 2020 is de nieuwe organisatie van start gegaan.

Overzicht ontwikkelingen O&O

Als een 'min-teken' (-) voor een bedrag staat, is sprake van een financieel nadelige ontwikkeling.

Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024
DVO Enschede - Losser: compensatie voor kosten ziekte	€ 0	-€ 102.600	-€ 142.000	-€ 142.000	-€ 142.000
Investerings Bestuur en Dienstverlening	€ 0	-€ 9.080	-€ 15.600	-€ 19.600	-€ 19.600
Digitalisering dossiers	€ 0	-€ 163.000	€ 0	€ 0	€ 0
Extra taken bij het w ebteam	€ 0	-€ 20.000	-€ 20.000	-€ 20.000	-€ 20.000
Brandverzekering	-€ 11.500	-€ 11.500	-€ 11.500	-€ 11.500	-€ 11.500
Voldoen aan w et- en regelgeving op het gebied van ICT	€ 0	-€ 45.000	-€ 45.000	-€ 35.000	-€ 30.000
Nieuwe digitale werkomgeving en doorontwikkeling	€ 0	-€ 56.000	-€ 56.000	-€ 41.000	-€ 41.000
Digitale transitie	€ 0	€ 0	-€ 50.000	-€ 50.000	-€ 50.000
Verhogen digitale weerbaarheid	€ 0	-€ 38.600	-€ 38.600	-€ 38.600	-€ 38.600
Toename complexiteit contract en licenties	€ 0	-€ 23.600	-€ 23.600	-€ 23.600	-€ 23.600
Marktconforme tarieven postbezorging tgv wetgeving	€ 0	-€ 7.500	-€ 7.500	-€ 7.500	-€ 7.500
Licentiekosten Microsoft	-€ 30.000	-€ 30.000	-€ 30.000	-€ 30.000	-€ 30.000
Totaal O&O programma Bestuur en Dienstverlening	-€ 41.500	-€ 506.880	-€ 439.800	-€ 418.800	-€ 413.800

Toelichting ontwikkelingen O&O

DVO Enschede - Losser: compensatie voor kosten ziekte

Vanaf 2011 werkt Losser op het vlak van bedrijfsvoering samen met de gemeente Enschede. Bij het aangaan van de samenwerking zijn de afspraken neergelegd in: de centrumregeling, het dienstverleningshandvest en in de verschillende (aanvullingen op) dienstverleningsovereenkomsten. Duidelijke afspraken zijn gemaakt over hoe om te gaan met het wegvallen of toevoegen van taken. Ook zijn destijds afspraken gemaakt over de objectieve wijze van prijs- en loonindexeringen. Losser heeft baat bij de samenwerking: zowel qua inhoudelijke (wijze van) samenwerking, als wat betreft de financiële bijdrage die daar voor wordt betaald. Enschede toont zich een betrokken en betrouwbare partner. Ook Enschede is over het algemeen tevreden over de wijze waarop wordt samengewerkt. Dit geldt niet voor het onderdeel 'vervanging bij ziekte'. In de afgelopen jaren is het voorgekomen dat Enschedese medewerkers ziek werden en vervolgens ook moesten worden vervangen (ter borging van de continuïteit). Ook als deze vervanging langer duurde, ontving Enschede hiervoor geen vergoeding. Reden hiervan is dat hier bij de start van de samenwerking niet over is gesproken. Wel is er de verplichting voor Enschede om 'te leveren'. Dit vinden wij niet redelijk. Wij hebben ons bereid verklaard om, in het kader van goed partnerschap nog eens te kijken naar het onderdeel ziekteverzuim en vervanging. Het college is bereid om, met ingang van 2021, de gemeente Enschede een bedrag voor het ziekteverzuim te betalen. Het bedrag wordt vastgesteld aan de hand van het feitelijke gemiddelde verzuimpercentage van de gemeente Enschede over de voorgaande vier jaren, minus een correctie voor het kortdurend verzuim van 0,75%. Het percentage staat voor vier jaren vast. Over 2021 is nog sprake van een opbouwpercentage van 3,25%. Vanaf 2022 bedraagt het percentage 4,5% (5,25% - 0,75%). In 2024 wordt het percentage bepaald voor de daaropvolgende vier jaren.

Investerings Bestuur en Dienstverlening

In bovenstaande tabel zijn de lasten van de als onontkoombaar en onuitstelbaar aangemerkte investeringen verwerkt. Deze lasten vloeien voort uit de in de planperiode opgenomen investeringen voor:

- kosten herstel en upgrade archiefbewaarplaats;
- digitalisering archieven;
- vervanging laptops raad.

Een nadere specificatie hiervan vindt u terug in bijlage 2.

Digitalisering dossiers

In de huidige situatie is het zo dat, naast de al gedigitaliseerde vigerende milieuvergunningen, de bodemdossiers, de bouwvergunningen en de dossiers van Burgerzaken het meeste opgevraagd

worden. Om het aantal jaarlijkse opvragingen te minimaliseren, daarmee de kosten hiervoor te reduceren en de dienstverlening naar de gemeentelijke organisatie maar ook naar bijvoorbeeld de Omgevingsdienst Twente te verbeteren, is het wenselijk om voornoemde collecties te digitaliseren. Voordeel hiervan is de verbetering van de dienstverlening naar de inwoner en ondernemer en de betere facilitering ons personeel.

Extra taken bij het webteam

Door o.a. nieuwe wettelijke eisen voor privacy en toegankelijkheid komen er extra taken bij het webteam. Dit vraagt structurele inzet zowel voor Enschede én Losser, al is er sprake van efficiencyvoordeel door het gezamenlijk op te pakken.

Brandverzekering

De huidige premie is afgesloten op basis van de taxatiewaarde exclusief BTW. Dit is echter niet juist waardoor nog een naheffing volgt voor niet betaalde BTW. Daarnaast blijkt de inventaris niet getaxeerd te zijn en blijkt Losser onderverzekerd te zijn.

Voldoen aan wet- en regelgeving op het gebied van ICT

De mogelijkheden en afhankelijkheden van IT-voorzieningen wordt steeds groter. Daarmee wordt het steeds meer van belang dat steeds meer mensen van deze voorzieningen kunnen profiteren. Maar ook dat dit gebruik veilig kan plaatsvinden en daarnaast voldoet aan privacynormen. De wetgever stelt hier in toenemende mate eisen aan. Om hieraan te voldoen is een blijvende, extra inspanning nodig. Aan de volgende wettelijke verplichtingen kan worden gedacht:

- De Wet digitale overheid: de wet heeft als doel het regelen van veilig en betrouwbaar inloggen door burgers en bedrijven bij de overheid. De kosten worden veroorzaakt door digid-kosten per inlogpoging en voor het aansluiten op het verplichte generieke koppelvlak inclusief op nationaal niveau uitgevoerd beheer.
- De Wet open overheid: deze wet heeft als doel overheidsinformatie transparanter en toegankelijker te maken en eenvoudig te ontsluiten. Het extra geld is voor de registratie- en beheercomponent. Het extra beheer dat gekoppeld is aan deze wet, maakt geen onderdeel uit van wat bij het reeksbeheer staat. Een inverdieneffect wordt verwacht in 2023.
- Single Digital Gateway is Europese wetgeving en behelst de Europese toegangspoort die de Europeanen toegang gaat geven tot de informatie en procedures binnen de EU. Hieruit volgt een structurele last voor de verplichte vertaling naar een tweede taal, beheer en toename transacties.
- Wet elektronische publicatie is de verplichting om naast publicatie in huis-aan-huis bladen ook elektronisch te publiceren. Aansluiting op deze elektronische publicaties brengt voor koppelingen van basissystemen met publicatiesystemen een structurele last met zich mee.
- Wet modernisering elektronisch bestuurlijk berichtenverkeer geeft de burger het recht om elektronisch berichten aan een bestuursorgaan te zenden op een door het bestuursorgaan bepaalde wijze.

Nieuwe digitale werkomgeving en doorontwikkeling

Het extra budget is bedoeld voor de nieuwe digitale werkomgeving (daarbij is te denken aan: Office 365, Onedrive, Sharepoint, Msteams) en de noodzakelijke en onoverkomelijke doorontwikkeling van de digitale werkomgeving. Zeker ook in deze coronatijd blijkt de noodzaak van een kwalitatieve digitale werkomgeving.

Digitale transitie

Voor het jaar 2021 zijn de onontkoombare investeringen in IT in deze Voorjaarsnota voorgelegd. Voor de komende jaren is dit nog niet mogelijk. Wel is zeker dat aanvullende, nieuwe investeringen nodig zijn om de ontwikkelingen te kunnen volgen en daarbij te blijven voldoen aan de eisen van informatieveiligheid en privacy. Het betreft een voorlopige en conservatieve inschatting van de kostenontwikkeling.

Verhogen digitale weerbaarheid

De gemeente heeft een grote verantwoordelijkheid om haar informatievoorziening te beveiligen en veilig te houden. De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) beschrijft maatregelen die minimaal benodigd zijn om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie(systemen) te waarborgen. De BIO wordt vanaf 2020 ook in de ENSIA-audits opgenomen. Verder zullen toezichthouders, zoals de Autoriteit Persoonsgegevens, de BIO gaan gebruiken als maatstaf voor adequate informatiebeveiliging.

Implementatie van Security Information & Event Management (SIEM) en de aansluiting op een Security Operations Center (SOC) is een vereiste vanuit BIO. Daarnaast is een SIEM/SOC essentieel om geavanceerde dreigingen en aanvallen in een zeer vroeg stadium te detecteren. Op basis van deze vroegtijdige detectie kan actie ondernomen worden om de aanval zo snel mogelijk te stoppen of in een aantal gevallen zelfs te voorkomen. Door deze weg te bewandelen zijn we minder kwetsbaar voor cyber aanvallen.

De BIO verplicht gemeenten om continu aandacht te besteden aan bewustwording van de medewerkers. In de bewustwordingscampagne wordt bijvoorbeeld aandacht besteed aan een veilige omgang met wachtwoorden. Ook is het nodig voor de borging van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Door de implementatie van deze verplichte BIO maatregelen vergroot de digitale weerbaarheid en is de gemeente beter gewapend tegen alsmaar groeiend aantal en steeds complexer wordende cyber aanvallen.

Toename complexiteit contract en licenties

Onderzoek van Berenschot heeft aangegeven dat de complexiteit van contracten en licenties bij met name de grote leveranciers toeneemt en steeds ingewikkelder wordt. Er zijn twee oorzaken te onderkennen:

1. Verdienmodellen van deze grote leveranciers: door de toenemende complexiteit van digitalisering worden we steeds meer gedwongen om met deze partijen in zee te gaan.
2. Enschede en Losser hebben onvoldoende capaciteit in huis om in control te zijn. Gevolgen: grote financiële- en boeterisico's.

Marktconforme tarieven postbezorging door wetgeving

Voor de postbezorging moeten marktconforme tarieven worden betaald ten gevolge van wetgeving. De loonwaarde van personeel met een afstand tot de arbeidsmarkt en gedetacheerd bij MSG is opnieuw gewaardeerd. Gevolg is een stijging van de kosten voor postbezorging door MSG.

Licentiekosten Microsoft

In 2018 zijn er meer noodzakelijke Microsoft producten aangeschaft in het kader van veiligheid. Door de nieuwe licentiestructuur in 2019 (cloud) en een hogere prijsstelling van Microsoft zijn de kosten voor de bestaande software van een netwerkaccount weer toegenomen. Dit is inclusief de kosten voor zorgmail. Wij schaffen onder collectieve gemeentelijke voorwaarden producten en diensten van Microsoft aan. De onderhandeling van deze collectieve voorwaarden is gevoerd door VNG (GT Microsoft).

5. Ontwikkelingen wensen en nieuw beleid

In het vorige hoofdstuk hebben we aangegeven welke ontwikkelingen we zien die als O&O moeten worden aangemerkt. Deze ontwikkelingen zijn in het vorige hoofdstuk vervolgens per programma toegelicht, zowel cijfermatig als inhoudelijk.

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de zogenoemde "wensen". We constateren dat er vanwege het niet-sluitend meerjarenperspectief geen ruimte is voor het honoreren van wensen/nieuw beleid. Desalniettemin stellen wij voor de volgende "wensen" te honoreren.

Alle gehonoreerde wensen worden in de volgende paragraaf toegelicht. De niet gehonoreerde wensen zijn in bijlage 4 weergegeven en toegelicht.

5.1. Programma's Sociaal, Fysiek en Dienstverlening

"Gehonoreerde wensen"

Onderdeel	2020	2021	2022	2023	2024
Beschikking hebben over BOA's domein II van ODT		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Extra subsidie Tourist Info De Lutte Losser		€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Actieprogramma Recreatie en Toerisme		€ 15.000	€ 15.000		
Pilot jongerenwerk St. Fundament	€ 40.000	€ 40.000			
De reis van het zandsteen	€ 2.500	€ 5.000	€ 5.000		
Uitvoering lokaal sportakkoord	€ 5.000	€ 10.000	€ 10.000		
Schatkamerprijs	€ 2.500	€ 1.000			
Voortzetting coördinator armoedebeleid		€ 30.800	€ 30.800	€ 30.800	€ 30.800
Totaal wensen	€ 50.000	€ 136.800	€ 95.800	€ 65.800	€ 65.800

Toelichting

Beschikking hebben over BOA's domein II van ODT

Om efficiënt het twee sporen beleid in te kunnen zetten (bestuursrechtelijk en strafrechtelijk) bij overtredingen als illegale kap, het verwijderen van houtwallen, of illegaal opbrengen van bijvoorbeeld grond geniet het de voorkeur om de capaciteit te ramen zodat deze ingezet kan worden als dit noodzakelijk is.

Extra subsidie Tourist Info De Lutte Losser

Tourist Info De Lutte Losser heeft de afgelopen twee jaar extra middelen ontvangen om in te spelen op de nieuwste ontwikkelingen en trends op het gebied van informatievoorziening, productontwikkeling en ketensamenwerking. De tussentijdse evaluatie toont aan dat de investeringen zich lonen.

Actieprogramma Recreatie en Toerisme

Het Actieprogramma Recreatie en Toerisme stimuleert initiatieven uit de samenleving die meer recreanten en toeristen naar de gemeente trekt. Doel: meer bestedingen, meer overnachtingen en meer werkgelegenheid.

Pilot intensivering jongerenwerk St. Fundament

Fundament heeft een plan van aanpak ingediend voor het jongerenwerk. In het kader hiervan vindt een pilot plaats.

De reis van het zandsteen

De Reis van het Zandsteen. In het kader van geologie speelt zandsteen een belangrijke rol in de Schatkamer van Twente. Een uniek stukje landschapsgeschiedenis dat cultuur, erfgoed en toerisme raakt en een rol speelt in het verhaal van de gemeente. Interessant voor alle kerkdorpen en het buitengebied, met name Beuningen, De Lutte en Losser.

Uitvoering lokaal sportakkoord

Voor de uitvoering van het lokale sportakkoord stelt het rijk een beperkt uitvoeringsbudget (€ 20.000) beschikbaar. Een aanvullend (cofinancierings-)budget is nodig om het lokale sportakkoord uit te voeren.

Schatkamerprijs

In plaats van een jaarlijkse cultuurprijs wordt voorgesteld om een Schatkamerpluim (of een gouden sleutel) uit te delen aan verborgen schatten. De verborgen schatten kunnen recreatief/ toeristisch/ cultureel zijn, maar ook sociaal- maatschappelijk. Het bedrag is bedoeld voor het opzetten van het project.

Voortzetting coördinator Armoedebeleid

De coördinator armoedebeleid zorgt voor het stimuleren van nieuwe initiatieven en het verbinden van bestaande initiatieven om (vooral kinderen) in armoedesituaties een betere start te geven. Om de huidige aanpak structureel voort te zetten is het nodig om 0,45 fte (16 uur) schaal 9 in te zetten.

Bijlage 1 Uitgangspunten VJN 2020

Algemeen:

Tegelijkertijd met de besluitvorming over de komende Voorjaarsnota 2020 - 2024 worden ook de financiële uitgangspunten voor de Programmabegroting 2021 bepaald. Deze zijn geformuleerd in dit document. Daar waar de uitgangspunten in Voorjaarsnota en begroting van elkaar afwijken, wordt dit expliciet vermeld.

Indien de einduitkomst van een berekening eindigt op 'twee cijfers achter de komma (honderdsten)' is afgerond op 'een cijfer achter de komma (tienden)'.

Algemene kaders:

De kaders voor de inrichting en besluitvorming over de Voorjaarsnota en de Programmabegroting zijn opgenomen in de door de gemeenteraad vastgestelde verordeningen en financiële beleidsdocumenten van de gemeente Losser. Daarnaast is uitgegaan van de Gemeentewet, de Algemene wet bestuursrecht (Awb), het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de notities van de commissie BBV en de actuele begrotingsbrief van de provincie Overijssel.

Peildatum

Bij het opstellen van de Voorjaarsnota en de begroting wordt, afgezien van het gestelde onder het kopje 'Algemene uitkering', uitgegaan van de kennis en inzichten op 1 april 2020.

Algemene uitkering

Voorjaarsnota en Programmabegroting: berekeningen op basis van het Centraal Economisch Plan (CEP) van het CPB, d.d. maart 2020.

Taakmutaties worden toegerekend aan de aangegeven taakvelden. Er wordt gerekend met 'lopende prijzen'. Om die reden wordt aan de 'kostenkant' van het meerjarenperspectief ook rekening gehouden met de prijsontwikkeling.

Prijsindexering materiële budgetten

Op de interne materiële budgetten wordt meerjarige prijsindexatie toegepast. Daarbij wordt uitgegaan van de cijfers uit het Centraal Economisch plan (maart 2020). Aangezien op dit moment geen recentere cijfers voor de jaren na 2021 voorhanden zijn, wordt voor de prijsindexering 2022 - 2024 uitgegaan van dezelfde cijfers als die in de begroting 2020 voor de jaarschijven 2021 – 2023 zijn gehanteerd. Aangezien geen beter alternatief voorhanden is, wordt voor 2024 dezelfde prijsstijging aangehouden als voor 2023.

Gebruikelijk voor Losser is dat de indexering (voor 2021), op basis van de publicaties van het CPB worden nagecalculeerd. De in de Programmabegroting 2020 toegepaste indexering voor de jaarschijf 2020, wordt zodoende voor de jaarschijf 2021 herrekend. Voor de begroting 2020 heeft dit overigens geen consequenties.

Prijsindexering 2020 op basis van de CEP 2020:

Imoc-prijsontwikkeling 2020

	2020
Begroting Losser 2020	1,5
CEP 2020	1,8
Correctie	0,3

In het volgend overzicht zijn de effecten van de indexering per jaarschijf (niet cumulatief/opstapelend) weergegeven.

Prijsontwikkeling overheid, voor de jaarschijven 2020 - 2024 (niet cumulatief)

	2021	2022	2023	2024
Begroting Losser 2020 – 2023 (oud)	1,8 %	1,7 %	1,7 %	
Meerjarenperspectief Losser 2021 - 2024	2,0 % ¹	1,7 %	1,7 %	1,7 %

CAO-ontwikkeling lonen

De geldende cao voor gemeentepersoneel loopt van 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. Voor de loonontwikkeling in de jaren 2021 - 2024 wordt ook uitgegaan van het CEP van maart 2020.

Dit leidt tot de volgende loonindexering (meerjarig en niet cumulatief) per jaarschijf:

Loonontwikkeling overheid voor de jaarschijven 2021 - 2024 (niet cumulatief)

	2021	2022	2023	2024
Begroting Losser 2020 – 2023 (oud)	2,9 %	2,5 %	2,3 %	
Meerjarenperspectief Losser 2021 - 2024	3,1 %	2,5 %	2,3 %	2,3%

Technische verwerking van de indexering (loon en prijs)

De loon- en prijsontwikkeling in 2021 wordt voor de jaarschijven 2021 - 2024 (de prijsontwikkeling in 2021 werkt ook in de daar opvolgende jaren door) over de taakvelden verdeeld. De loon- en prijsontwikkeling voor de jaren 2022 - 2024 wordt voorshands op een stelpost 'geparkeerd'. Voordelen hiervan zijn dat: de meerjarige indexaties 'herkenbaar' in de begroting naar voren komen. De onontkoombare nacalculaties ten gevolge van de werkelijke loon- en prijsontwikkelingen kunnen daarmee eenvoudiger en traceerbaar worden verrekend. Bijkomend voordeel is dat de saldi op de taakvelden niet onnodig worden gemuteerd.

Indexering sociaal domein

Voor de indexering van het sociaal domein is dezelfde systematiek toegepast als voor de overige beleidsterreinen. Reden hiervoor is dat de bekostiging van het sociaal domein (regulier) onderdeel uitmaakt van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. In de praktijk kan zich de situatie voordoen dat de berekende indexering afwijkt van de kostenstijging die in werkelijkheid optreedt. Als voorbeeld kan de recentelijke ontwikkeling in de tarieven van de huishoudelijke ondersteuning dienen.

Subsidies

Budgetsubsidies worden geïndexeerd, waarbij de prijsontwikkeling binnen de overheid de maatstaf is. De overige subsidies worden niet geïndexeerd. Ook voor dit onderdeel wordt de in de Programmabegroting 2020 gehanteerde indexering voor de jaarschijf 2020, geactualiseerd aan de hand van het indexcijfer in het CEP 2020. Dit effect werkt meerjarig door.

Lokale heffingen

De heffingen waar geen directe kostenprijsberekening aan ten grondslag ligt (Onroerende zaak-, Woonforensen-, Toeristenbelasting en Leges), worden gecorrigeerd voor inflatie. Op basis van een gewogen gemiddelde van 75 % prijs en 25 % loon, wordt de inflatiecorrectie berekend. Deze komt hiermee voor 2021 uit op afgerond 2,1 %. Voor wat betreft de lokale heffingen vindt eveneens een actualisering van de indexering plaats aan de hand van de CEP 2020.

Het bovenstaande leidt tot de volgende indexering voor de lokale heffingen (meerjarig) per jaarschijf. Rekening is gehouden met de 0,3 % nacalculatie op de prijsindexatie in 2020, die in de jaarschijf 2021 doorwerkt. Dit komt neer op $0,3\% \times 75\% = 0,2\%$ (afgerond). Voor het overige zijn de jaarschijven niet gecumuleerd.

¹ Dit percentage is inclusief de verrekening van de nacalculatie over 2020. $2,0\% = 1,7\%$ prijsontwikkeling 2021 (imoc) + $0,3\%$ nacalculatie 2020.

Indexering lokale heffingen voor de jaarschijven 2021 - 2024

	2021	2022	2023	2024
Begroting Losser 2020 – 2023 (oud)	1,9 %	2,1 %	1,9 %	
Meerjarenperspectief Losser 2021 - 2024	2,3 % ²	2,1 %	1,9 %	1,9 %

In afwijking van dit schema, worden de tarieven van de Riool- en Reinigingsrechten op een zodanig niveau vastgesteld, dat in de begroting sprake is van 100 %-kostendekkend.

Huuropbrengsten gemeentelijke eigendommen

Huuropbrengsten worden gecorrigeerd voor inflatie. Op basis van een gewogen gemiddelde van 75 % prijs (1,8 %) en 25% loon (3,1 %) wordt de inflatiecorrectie berekend. Ook op dit onderdeel vindt een nacalculatie van de indexering plaats aan de hand van het CEP 2020. Wat betreft de hoogte van de indexering op dit onderdeel wordt verwezen naar het overzicht onder het onderdeel "Lokale heffingen".

Toerekenen van rente aan lopende investeringen

Als de periode tussen 'start' en 'afronding' van een investeringsproject langer dan een kalenderjaar duurt, wordt de boekwaarde in het tweede jaar belast met de toerekening van de rekenrente over het geïnvesteerde bedrag. Dit is in overeenstemming met de Financiële verordening van de gemeente Losser.

Afschrijving en rente over investeringen

Afschrijvings- en rentelasten worden zoals gebruikelijk toegerekend in het jaar nadat een investering is gedaan/of het project is afgerond. Dit is in overeenstemming met de Financiële verordening.

Rente

Voor de rentetoerekening naar de grondexploitaties wordt uitgegaan van de 'Notitie rente 2017' van de Commissie BBV. De berekeningssystematiek is verplicht voorgeschreven.

Voor de *grondexploitatie* geldt dat de toegestane toe te rekenen rente moet worden gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. Kortweg wordt het volgende rentepercentage aan de grondexploitatie toegerekend: het gemiddelde (betaalde) rentepercentage van de leningenportefeuille (kort en lang) x de verhouding vreemd vermogen en totaal vermogen.

Dit percentage wordt meerjarig gebruikt.

Voor de rentetoerekening aan de *taakvelden*: de totale rentelasten (kort en lang), verminderd met de aan de grondexploitatie en specifieke projecten toe te rekenen rente, worden omgeslagen over de taakvelden.

Overhead

De overheadtoerekening aan de programma's vindt, evenals vorig jaar, in overeenstemming met het BBV niet meer plaats. Aan investeringen, leges, de taakvelden Riolering en Afval, grondexploitaties en projecten worden nog wel uren en overhead toegerekend.

² Dit percentage is inclusief de verrekening van de nacalculatie over 2020. 2,3 % = 2,1 % ontwikkeling lokale heffingen 2021 + 0,2% nacalculatie 2020.

Bijlage 2 Investerings 2020 / 2024 (gehonoreerd)

(bedragen x € 1.000)

Onontkoombaar (gehonoreerd)

Afdeling	Onderwerp	Taakveld	Start jaar	Einde jaar	2020	2021	2022	2023	2024	Toelichting
Bestuur en Dienstverlening										
Directie	Kosten herstel en upgrade archiefbewaarplaats	0.1 Bestuur	2020	2020	227					Het herstel en de upgrade tot een archiefbewaarplaats vraagt een investering van € 227.000. Aangezien de door de archiefinspecties te stellen normen strenger zijn dan ten tijde van de bouw van het gemeentehuis, zijn investeringen noodzakelijk. Dit biedt de mogelijkheid om ook het oud-archief binnen 't Lossers hoes een plaats te geven.
Directie	Digitalisering archieven	0.1 Bestuur	2021	2021		163				In de huidige situatie is het zo dat, naast de al gedigitaliseerde vigerende milieuvergunningen, de bodemdossiers, de bouwvergunningen en de dossiers van Burgerzaken het meeste opgevraagd worden. Om het aantal jaarlijkse opvragingen te minimaliseren, daarmee de kosten hiervoor te reduceren en de dienstverlening naar de gemeentelijke organisatie maar ook naar bijvoorbeeld de Omgevingsdienst Twente te verbeteren, is het wenselijk om voornoemde collecties te digitaliseren. In financiële zin is geen sprake van een sluitende businesscase, aangezien ook het papieren archief bewaard moet blijven. Uit oogpunt van facilitering van personeel en dienstverlening naar de inwoner en ondernemer is sprake van grote toegevoegde waarde.
Directie	Vervanging Ipads raad	0.1 Bestuur	2022	2022			20			In de komende raadsperiode dienen de raadsleden de beschikking te hebben over Ipads om zodoende het raadswerk te kunnen uitoefenen.
Subtotaal Bestuur en Dienstverlening					227	163	20	0	0	
Sociaal										
BSP	Nieuwe schrobzuigmachine sporthal	5.2 Sportaccommodaties	2020	2020	18					De huidige machine is afgeschreven en qua afmeting van de sportvloer niet geschikt voor de nieuwe sporthal.
BSP	Renovatie veld 2 Sportclub Overdinkel	5.2 Sportaccommodaties	2020	2022		40				Op basis van een onderhoudsinspectie dient veld 2 voorzien te worden van een nieuw drainagesysteem en gerenoveerd te worden.

Afdeling	Onderwerp	Taakveld	Start jaar	Einde jaar	2020	2021	2022	2023	2024	Toelichting
BSP	Elektronisch sluitsysteem en toegangscontrole sporthal en gymzalen	5.2 Sportaccommodaties	2020	2020	44					Door toepassing van een elektronisch sluitsysteem kan deels bespaard worden op personele uitgaven.
			2021	2021		8				
	Subtotaal Sociaal				102	8	0	0	0	
Fysiek										
OW	Structureel vervangingskrediet Wegen; conform Raadsbesluit 19.0014140	2.1 Verkeer en vervoer	2020	2022	250					1. Het "Beleidsplan Wegen Losser 2019 – 2028" vast te stellen, onder voorbehoud van dekking bij de integrale afweging in de Voorjaarsnota 2019; 2. Onder voorbehoud van dekking bij de integrale afweging in de Voorjaarsnota 2019, in te stemmen met het instellen van een "Voorziening Onderhoud Wegen", het instellen van een "Reserve Vervanging Wegen", het opheffen van de huidige reserve onderhoud wegen en het overhevelen van het aanwezige saldo € 1.432.875 naar de voorziening onderhoud wegen. 3. Onder voorbehoud van dekking bij de integrale afweging in de Voorjaarsnota 2019, het budget voor Onderhoud Wegen structureel te verhogen met € 220.000 per jaar 4. Nader onderzoek te doen nader de beste wijze van dekking van de benodigde middelen voor de investeringen in de vervanging van wegen.
			2021	2023		1.250				
			2022	2024			750			
			2023	2025				750		
			2024	2026					750	
OW	Kleintje Kulturhus Beuningen	2.1 Verkeer en vervoer	2021	2021		300				Voor de leefbaarheid van de kern Beuningen is een voorziening van groot belang.
OW	Civieltechnische kunstwerken: prioriteit op basis van uitgevoerd risico onderzoek in 2019 (zie tekst PB 2019)	2.1 Verkeer en vervoer	2021	2021		440				Vervangen Kolkersbrug en verstevigen brug 't Zwart
OW	Ontbrekende schakel LAGA-fietspad. Maakt deel uit van PIP-procedure Dinkel Zuid	2.1 Verkeer en vervoer	2020	2022	200					Middels de Voorjaarsnota 2018-2022 en de Programma begrotingen 2019 en 2020 is door de raad een krediet beschikbaar gesteld van € 500.000 (voor 2020). Daar bovenop is vorig jaar € 150.000 subsidie verworven (de reeds beschikbare € 500.000 is daarbij ingezet als cofinanciering). Daarmee is in totaal op dit moment € 650.000 beschikbaar voor realisatie van de ontbrekende schakel in het LAGA-fietspad. Recente SSK-raming leert dat kosten rond de € 850.000 liggen. Er is dus nog een resterend krediet nodig van € 200.000.
OW	Vervangen openbare	2.1 Verkeer en vervoer	2024	2025					200	Conform collegebesluit 21 november 2017 (nr. 17.0016675), aangaande de

Afdeling	Onderwerp	Taakveld	Start jaar	Einde jaar	2020	2021	2022	2023	2024	Toelichting
	verlichting, jaarschijf 2024; conform raadsbesluit	vervoer								vaststelling van het vervangingsplan en het gefaseerd opnemen van vervangingskredieten in de periode 2020 t/m 2027.
OW	Vervanging materieel Servicebedrijf	Kostenplaatsen	2020	2021	76					Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2019 is even als in 2018 een voorstel gedaan om de inruilwaardes van materieel Servicebedrijf in te zetten voor toekomstige vervangingen. Abusievelijk is verzuimd dit voorstel in de definitieve resultaatsbestemming 2019 op te nemen. Daarnaast wordt conform voorgaande jaren jaarlijks een vervangingsbudget van € 225.000 gevraagd voor vervanging materieel Servicebedrijf. De jaarschijf 2023 was nog niet verwerkt in de voorjaarsnota/begroting 2019-2023
			2023	2025				225		
			2024	2026					225	
	Subtotaal Fysiek				526	1,690	750	975	1.175	

Bijlage 3 Wensen (niet gehonoreerd)

In deze Voorjaarsnota hebben we aangegeven welke ontwikkelingen we zien als 'noodzakelijk'. Deze ontwikkelingen zijn in de nota per programma toegelicht, zowel cijfermatig als inhoudelijk. In hoofdstuk 5 hebben we voorstellen gedaan voor te honoreren wensen.

In deze bijlage zijn de wensen aangegeven waarvoor wij geen budgettaire ruimte zien om deze te honoreren.

In het overzicht staan zowel wensen met incidentele als structurele lasten.

Onderdeel	2021	2022	2023	2024
Beheer van het 'oud archief'.	pm	pm	pm	pm
Sociaal medische indicatie	€ 82.000	€ 82.000	€ 82.000	€ 82.000
Pilot project Stuwwal Dinkeldal	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Landschapsbiografie van het Dinkeldal		€ 23.000		
Cultuurhistorische waardenkaart		€ 35.700		
Werkkapitaal tbv faciliteren ruimtelijke ontwikkelingen (bijdrage in negatieve grondexploitatie, aankoop van panden of uit de markt nemen van detailhandelsbestemmingen) in centrumgebieden De Brink en Martinusplein	€ 500.000	€ 500.000	€ 200.000	
aanvullende structurele subsidie	€ 32.500	€ 32.500	€ 32.500	€ 32.500
Kapitaallasten investeringen	€ 1.933	€ 11.933	€ 11.933	€ 11.933
Arbeidsmarktcommunicatie, -strategie, organisatieontwikkeling en aandacht voor talentmanagement zodat we het potentieel van onze medewerkers optimaal benutten.	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Inzet van een archivaris.	€ 21.000	€ 21.000	€ 21.000	€ 21.000
Digitalisering/data gedreven werken/sturings- en verantwoordingsinformatie en dashboards	€ 65.000	€ 60.000	€ 43.000	€ 43.000
Uitbreiding informatiebeveiliging	€ 21.600	€ 21.600	€ 21.600	€ 21.600
Kapitaallasten investeringen	€ 8.200	€ 10.075	€ 10.075	€ 10.075

Toegankelijkheid publieke locaties voor personen met een beperking	€ 55.000	€ 8.000	€ 8.000	
--	----------	---------	---------	--

Beheer van het 'oud archief'

Het beheer van een archief is het werkterrein van specialisten en vraagt om specialistische kennis. Zeker in een tijdperk waarbij de privacy en de openbaarheid van stukken van groot belang zijn. De kosten van het beheer waaronder de uitvoering van het bezoekersreglement, de uitlening en inname en het toezicht houden bij de terinzagelegging van archiefbescheiden moeten nog inzichtelijk gemaakt worden. In de dienstverleningsovereenkomst met Enschede is niet in een bijdrage hiervoor voorzien.

Sociaal medische indicatie

Er worden meer smi trajecten geïndiceerd. SMI is voorliggend en gericht op preventie jeugdzorg. De kinderopvang geeft structuur en ondersteuning aan kinderen met problematische thuissituaties waarvan ouders niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag.

Pilot project Stuwwal Dinkeldal

De verbinding Stuwwal Dinkeldal is een knelpunt in het wandelroutenetwerk. Een werkgroep is bezig met een pilot en heeft in kaart gebracht waar eventuele verbindingen kunnen ontstaan. Hiervoor is de toestemming van grondeigenaren nodig. Het geld is bedoeld voor aankoop of compensatie. De grondeigenaren zullen hiervoor een vergoeding verlangen.

Landschapsbiografie van het Dinkeldal

Een landschapsbiografie laat zien hoe een gebied zich in de loop der jaren heeft ontwikkeld. De provincie Overijssel wil in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen een 'landschapsbiografie van het Dinkeldal' laten ontwikkelen. Participatie van inwoners maakt deel uit van het project. Het totale project is begroot op € 176.720. Deelname van Losser vraagt om een minimale inleg van €20.000. Wanneer we ook het gedeelte van de gemeente dat niet binnen het Dinkeldal valt willen laten meenemen, zijn de kosten hoger (€23.000). Een landschapsbiografie dient vele doelen. Ruimtelijk onder meer gemeentelijk erfgoedbeleid, waterbeleid en input voor de Omgevingsvisie. Wordt ook ingezet voor het vertellen van het verhaal van de streek (identiteit en promotie), cultuurhistorische bewustwording, educatie en toerisme/recreatie.

Cultuurhistorische waardenkaart

Een digitale cultuurhistorische waardenkaart is een kaart in GIS (= Geografisch Informatie Systeem) die inzicht biedt in de cultuurhistorische waarden van een gebied. Zoals stedenbouwkundige patronen, landschappelijke structuren en bouwkundig erfgoed. De CHWK is uitgebreider dan een inventarisatie van karakteristieke panden (deze is hierin opgenomen); naast het gebouwde erfgoed wordt ook de overige cultuurhistorie in kaart gebracht. Is een praktisch toepasbaar instrument t.b.v. ruimtelijke ordening en erfgoedbeheer.

Werkkapitaal tbv faciliteren ruimtelijke in centrumgebieden De Brink en Martinusplein

Om de in de visies opgenomen gewenste ruimtelijke ontwikkelingen in de deelgebieden De Brink en het Martinusplein te kunnen realiseren, moet een actief grondbeleid van de gemeente (d.m.v. aankoop/sanering van panden, aankoop gronden), naast de particuliere investeringen niet worden uitgesloten. De verwachting is dat voor beide gebieden vanaf 2021 een ontwikkeltermijn van 4 tot 5 jaar noodzakelijk is, maar dat de investeringen met name in 2021 en 2022 zullen moeten plaatsvinden.

Aanvullend structureel subsidie

Bij de evaluatie van het subsidiebeleid in 2019 is geconstateerd dat het wenselijk zou zijn in totaal € 87.500 extra te ramen:

- € 35.000 voor incidentele subsidies
- € 20.000 voor dorpsbudgetten
- € 32.500 voor wijzigingen en extra budget structurele subsidies.

Bij de vaststelling van de Programmabegroting is € 60.000 beschikbaar gesteld hetgeen in 2020 is ingezet ten behoeve van incidentele subsidies en budgetten dorpsraden. In de motie van 9 juli 2019 is het college opgedragen met de raad in overleg te treden over het subsidiebeleid. Dat proces is nog niet afgerond. Ter realisatie van de eerdere evaluatie zou een additioneel bedrag van € 32.500 voor structurele subsidies benodigd zijn.

Kapitaallasten investeringen

In bijlage 4 zijn de investeringen benoemd die zijn aangemerkt als 'wens'. Het college is van mening dat de Losserse exploitatie geen budgettaire ruimte heeft om deze investeringen te doen. De hiermee gemoeid zijnde lasten zijn niet in het financieel perspectief meegenomen, maar zijn in deze bijlage wel per programma zichtbaar gemaakt.

Arbeidsmarktcommunicatie, -strategie, organisatieontwikkeling en aandacht voor talentmanagement zodat we het potentieel van onze medewerkers optimaal benutten. Veranderingen in de samenleving en technologische ontwikkelingen gaan razendsnel. Daar waar we investeren in de ontwikkeling van onze huidige medewerkers, zien we ook verlies van kwaliteit door uitstroom. Daarnaast is er een fors toenemende krapte op de arbeidsmarkt, waardoor steeds meer talentvolle medewerkers onze organisatie zullen verlaten. Tevens zien we een kanteling in ons werk door (technologische) ontwikkelingen, die vragen om andere kwaliteiten en competenties van medewerkers. Met de inzet van de huidige middelen kost het steeds meer moeite om de huidige medewerkers goed door te laten ontwikkelen, talentvolle medewerkers aan ons te binden of nieuwe medewerkers aan te trekken.

Inzet van een archivaris.

Vanuit de nieuwe archiefwet zal een archivaris moeten worden aangesteld, voor Lossers een dag per week

Digitalisering/data gedreven werken/sturings- en verantwoordingsinformatie en dashboards

Om strategisch te kunnen sturen (richten) is toevoer van informatie nodig over de wereld om ons heen, over trends en ontwikkelingen, maar ook over de effectiviteit van ons gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan. Op het gebied van veiligheid wordt bijvoorbeeld een dashboard bijgehouden, op basis van gemeentelijke informatie en gegevens van externe partners. Dat klinkt eenvoudiger dan het is. Voordat bruikbare sturingsinformatie beschikbaar is, moet veel werk worden verzet. Data moeten worden verzameld, opgeschoond en gecombineerd, om te komen tot relevante informatie. Door informatie te integreren en interpreteren krijg je kennis. Die kennis moet gedeeld worden en eigen gemaakt, voordat ze gebruikt kan worden om te bepalen of beleid en uitvoering bijgestuurd moet worden. Al die werkzaamheden worden opeenvolgend gedaan in een keten van mensen binnen de organisatie. Mensen met verschillende competenties, die erg afhankelijk zijn van elkaar en van de informatietechnologie. Deze keten vertoont cruciale zwakke plekken, doordat sommige rollen gelet de behoefte onvoldoende zijn ingevuld, zoals de rol van data-scientist, data-analist en technici de bouwers van datasets. Daarmee lopen bestaande en toekomstige processen vast:

- Het proces van strategische sturing en de toevoer van informatie aan de Raad, College en Management
- De vormen datawarehouse(s), rapportages

- Om meer, beter en digitaal inzicht te hebben in de sturings en verantwoordinginformatie, worden er digitale dashboards gebouwd, de eenmalige licentie- en projectkosten bedragen € 20.000 en de jaarlijkse bouw, beheer- en onderhoudskosten € 15.000.

Een deel van deze keten hebben we van oudsher ingevuld, omdat die aansluiten bij reguliere taken. Er zijn nieuwe specialistische rollen bijgekomen. Feitelijk is sprake van een verandering die op bepaalde aspecten vergelijkbaar met de transitie van typemachine naar computers. Dit vroeg ook om andere competenties en nieuwe taken. Ditzelfde is aan de orde ons proces naar een intelligentere organisatie die intensiever gebruik maakt van data. Ook dit vraagt om andere competenties en collega's die andere type taken vervullen. De basis moet op orde gebracht worden met structurele middelen en met blijvende aandacht voor het up-to-date houden van ieders kennis en vaardigheden.

Uitbreiding informatiebeveiliging

Informatie beveiliging: 0,2 fte structureel schaal 10. Vanuit wetgeving en de informatiebeveiligingsdienst (IBD) worden steeds strengere eisen gesteld aan de aantoonbaarheid van de informatiebeveiliging. De vraagstukken hieromtrent zijn complexer en er moeten verplichte audits uitgevoerd worden die tijd en capaciteit vergen. Daarnaast is er een toename van het gebruik van de Enterprise Service Bus (ESB) verbindingsoftware voor bedrijf kritische processen (t.b.v. processen bij Werk en Inkomen, processen met financiële stromen en koppelingen naar landelijke bouwstenen). Hiervoor is structurele capaciteit nodig voor het testen en onderhouden van deze (nieuwe bedrijf kritische) koppelingen tussen de applicaties.

Kapitaallasten investeringen

In bijlage 4 zijn de investeringen benoemd die zijn aangemerkt als 'wens'. Het college is van mening dat de Losserse exploitatie geen budgettaire ruimte heeft om deze investeringen te doen. De hiermee gemoeid zijnde lasten zijn niet in het financieel perspectief meegenomen, maar zijn in deze bijlage wel per programma zichtbaar gemaakt.

Toegankelijkheid publieke locaties voor personen met een beperking

In het integraal beleidsplan sociaal domein 2018-2019 hebben we aangegeven te willen investeren in de toegankelijkheid van publieke locaties voor mensen met een beperking. Daarmee sluiten we aan op de doelstellingen van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

Bijlage 4 Investerings 2020 / 2024 (niet gehonoreerd)

Afdeling	Onderwerp	Taakveld	Start jaar	Einde jaar	2020	2021	2022	2023	2024	Toelichting
Sociaal										
BSP	Vervanging spelmateriaal, aankleding/inventaris zwemzaal, koffieautomaat horeca en luie trapwedstrijdbad	5.2 Sportaccommodaties	2020	2020	29,					De aangegeven materialen en voorzieningen zijn nodig om het zwembad aantrekkelijk te houden voor bezoekers.
BSP	bijdrage kunstgrasveld Sportclub Overdinkel (veld 1)	5.2 Sportaccommodaties	2021	2021	100					Op basis van een onderhoudsinspectie dient veld 1 voorzien te worden van een nieuw drainagesysteem en gerenoveerd te worden. De vereniging overweegt een kunstgrasveld te realiseren. In dat geval wordt, gelijk aan de bijdragen voor de andere kunstgrasvelden, uitgegaan van een gemeentelijke bijdrage van € 100.000.
	Subtotaal Sociaal				129	0	0	0	0	
Fysiek										
OW	Aankoop perceel Scholtinkstraat, conform collegebesluit 7-4-2020, 19Z03182	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2020	2020	405					1. In te stemmen met de aankoop van het gehele perceel aan de Scholtinkstraat 43 tegen de getaxeerde waarde van € 400.000 k.k. en via ABC een gedeelte van het perceel, inclusief opstallen, door te leveren aan De Noorman B.V. voor een bedrag van € 350.000 k.k. Dit onder de ontbindende voorwaarde dat de raad het benodigd krediet ter beschikking stelt. 2. Kredietverlening en dekking van de met de aankoop/het beheer gemoeid zijnde lasten bij de voorbereiding van de Voorjaarsnota 2020 te betrekken.
					-325					
OW	Civieltechnische kunstwerken: prioriteit op basis van uitgevoerd risico onderzoek in 2019 (zie tekst PB 2019):	5.2 Sportaccommodaties	2020	2021	75					Vervangen uitkijksteiger Oelermars (betreft cofinanciering, deels subsidie verworven).
OW	Duurzaamheid en Klimaatadaptatie:	5.7 Openbaar groen en (openlucht)	2020	2020	25					• Gemeenteraad heeft op 12 november 2019 motie aangenomen om 23.000 klimaatbomen te planten in Losser

Afdeling	Onderwerp	Taakveld	Start jaar	Einde jaar	2020	2021	2022	2023	2024	Toelichting
	realisatie bomenplan. Investering is tegelijkertijd co-financiering voor subsidieverwerving op basis van provinciaal plan 1 boom/inwoner	recreatie								<ul style="list-style-type: none"> • Provincie Overijssel trekt € 500.000 uit voor haar plan “een boom voor iedere inwoner van Overijssel” • Door bomen te planten worden de nadelige gevolgen van klimaatverandering gedempt (verkoeling, extra water vasthouden, meer biodiversiteit) Hierdoor kan worden bespaard op kosten die anders gemaakt moeten worden voor klimaatadaptatie • Het ideale plantmoment is het najaar. In november 2020 kunnen we circa 500 bomen planten op gemeenteground. • Via gerichte communicatie, onder meer met behulp van Groene Loper Losser-Oldenzaal kunnen grondeigenaren gestimuleerd worden het voorbeeld van de gemeente te volgen. • Ook deze te planten bomen dragen bij aan de doelstelling van 23.000 bomen in Losser • Hiermee kunnen ook herstelplannen voor houtwallen worden gestimuleerd. • Een bedrag van € 25.000 is nodig voor: <ul style="list-style-type: none"> o Plantmateriaal o Communicatie o Verdere uitwerking van meerjarenplan o Cofinanciering voor provinciale subsidie
	Subtotaal Fysiek				180	0	0	0	0	
	Totaal Wensen				309	0	0	0	0	

